

e-mail: xxi_asr@umail.uz

ASR

7-YANVAR
2021-YIL
1 (895)

web sayt: www.21asr.uz
@XXIasrofficial

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA

Танзила Норбоева: Айрим депутатлар халқ вакили сифатидаги вазифасини тўлиқ бажара олмаяпти

**Олий Мажлис Сенатининг ўн биринчи ялпи
мажлисида Сенат Раиси Танзила Норбоева жорий
йилда Маҳаллий кенгашлар фаолияти давомида
эътибор қаратиши лозим бўлган масалаларга
тўхталиб ўтди.**

- Бугунги кунгача маҳаллий давлат бошқарув органларининг 25 дан ортиқ масалаларда Маҳаллий кенгашларда ҳисобот бериши белгилаб қўйилган, буни ҳамма Маҳаллий кенгашлар яхши билади. Шундай экан, бу масала Маҳаллий кенгашнинг иш режасида тўлиқ акс эттирилиши мақсадга мувофиқdir. Бунда иш режалар ҳудудларнинг хусусиятидан келиб чиқиб белгиланади. Маҳаллий кенгаш бюджетни тасдиқлаб берувчи эмас, балки бюджетни ижрога

йўналтирувчи органга айланиши кун талабидir.

Жуда кўп мурожаатлар бўлади, баъзиларининг ҳуқуқий асоси йўқ ва нотўғри мурожаатлар ҳам бўлади. Халқимиз тушунмаслиги мумкин, буни эринмасдан тушунтириб бериш керак. Мана шу ишлар қилинмагани учун булар ижтимоий тармоқларга чиқиб кетяпти. Ижтимоий тармоқка чиқиб, мурожаат қилиш урф бўляпти.

Қани ҳоким, депутат ва сектор раҳбари? Нега фуқаролар Пре-

зидент ёки бошқа амалдорларга ижтимоий тармоқларда мурожаат қиляпти? Демак, ана шу органларнинг иши қониқарсиз бўлгани учун одамлар шунга мажбур бўляпти. Бир нарсани тўғри тушунишимиз лозим, ҳал этилмаган ёки тўғри тушунтирилмаган ҳар қандай масала ижтимоий кайфиятга салбий таъсир этади.

Сенатга Маҳаллий кенгашлар депутатларидан миннатдорлик хатлари билан бирга, ўз депутатини танимаслик, маҳаллага бирон марта келмаганлик, мурожаат қилса, умуман жавоб бермаслик каби ҳолатлар бўйича ҳам мурожаатлар келмоқда. Айрим депутатлар халқнинг вакили сифатидаги вазифасини тўлиқ бажара олмаяпти, – деди Танзила Норбоева.

ЎЗА

Мурожаатномага мурожаат

ЯНГИ ЙИЛНИНГ “ЙЎЛ ХАРИТАСИ”

Жаҳон иқтисодиёти ва сиёсий муносабатлар билан боғлиқ воқеалар, турли минтақаларда юзага келадиган ҳолатларнинг омилларини атрофлича таҳлил қилиб борадиган инсонлар яхши биладики, Мурожаатнома билан чиқишнинг ўзиға хос сабаблари бор. Айниқса, давлат раҳбарларининг парламент ва халқга мурожаати замирида ўта муҳим масалалар моҳияти мухтасар акс эттирилади. Шунинг учун у халқаро миқёсда ҳам, муайян мамлакатнинг ўзида ҳам кенг жамоатчилик ва нуфузли эксперталар томонидан жиддий таҳлил қилинади. Мутахассислар учун ўнлаб илмий тадқиқотларга мавзу бўлади. Боиси айни ҳужжат барча соҳалар учун яқин истиқболдаги “Йўл харитаси” хисобланиб, унда изчил ислоҳотлар қай йўналишда давом этиши етакчилик призмаси орқали ёритилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатнома йўллаши анъанавийлик касб этиши баробарида нафақат маҳаллий, балки хорижий сиёсатчилар эътиборини ҳам тобора қўпроқ жалб қилаётгани ҳеч кимга сир эмас. Чуқур таҳлил ва аниқлик тамоилига асосланган бу галги Мурожаатномада ҳам иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий тараққиётнинг устувор йўналишлари белгилаб берилган.

Тадбиркорлар ва ишбильармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фаолларининг фикр-мулоҳазалари ана шу тармоқ ва соҳаларда кутилаётган “усиҳ нуқталари”нинг айримлари ҳақида.

2-3

УШБУ СОНДА:

ТОШКЕНТДАН КАМ ЭМАС
менинг Нукусим!

5

МАКТАБ ҲУДУДИДА... КЎП ҚАВАТЛИ ЎЙ
қурилиши мумкинми?

7

ЎЗИМИЗ ЎТИРГАН ШОХНИ
ўзимиз кесмайлик!

9

ЙЎЛДАГИ ЁЛГОЧИЛАР
ёхуд ЙЛХ планшетлари
кимларни чув туширяпти?

11

“БОЗОР” КЎРГАН АДИБ

12

ЯНГИ ЙИЛНИНГ

◀ Бошланиши 1-саҳифада.

**МУХТОР ИБРАГИМОВ,
ОЛИЙ МАЖЛИС
ҚОНУНЧИЛИК
ПАЛАТАСИДАГИ О'зLiDeP
ФРАКЦИЯСИ АЪЗОСИ**

Таълимга инвестиция – келажакка сармоя

Мурожаатнома юрт равнақига бефарқ бўлмаган ҳар қандай кишининг дикқатини тортади. Зотан, давлатимиз раҳбари илгари сураётган ташаббуслар, амалга ошираётган кенг кўламли ислоҳотлар пировардидиа илму маърифатли баркамол авлодни тарбиялаш фояси мужассамдир. Таълим жараёнини тубдан такомиллаштириш энг долзарб масала сифатида кун тартибиға қўйилиши педагоглар зиммасига улкан масъулият юклайди.

“Янги Ўзбекистон – мактаб осто-насидан, таълим-тарбия тизимидан бошланади”, деган даъват маориф соҳасининг барча ходимлари ва фидойи муаллимларни руҳлантириш билан бирга фоят шарафли вазифаларни олдимиғизга қўйгани билан аҳамиятлидир. Президентимизнинг “Жамиятда ўқитувчи касби энг нуфузли ва обрўли касб бўлиши лозим”, деб эътироф этганининг ўзи миллионлаб қалбларни гу-

рур-ифтихорга тўлдириди. Очигини айтиш керакки, кейинги йилларда мамлакатимизда таълимга бериллаётган алоҳида эътибор таҳсинга лойик. 2021 йилнинг “Ёшларни кўллаб-кувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”, деб номланиши муносабати билан кўриладиган чора-тадбирлар эса ёшларимизнинг интеллектуал салоҳиятини ошириш йўлидаги ислоҳотларимизнинг тадрижий давоми бўлади.

Кези келганда, Мурожаатномада тилга олинган баъзи рақамларни яна бир бор ёдга олиш ўринлидир. Хусусан, 2021 йилдан бошлаб болаларни мактабгача таълим тизимиға қамраб олиш 65 фоизга, 2023 йилгача 75 фоизга етказилиши, бунинг учун бюджетдан 600 млн доллар миқдорида субсидия ажратилиши давлатимиз раҳбарининг узоқни кўзлаган саъӣ-ҳаракатларининг ёрқин

ифодасидир. Тумандаги олис мактабга бориб дарс берадиган ўқитувчилар ойлигига 50 фоиз, бошқа вилоятга ўтиб ишлаганларга эса 100 фоиз устама тўланиши ҳам аввал кузатилмаган ҳодиса.

Бундай рағбат муаллимларни инновацион ёндашувга чорлайди. Ўқувчиларнинг мантиқий мушоҳада юритиши, ижодкорлик, яратувчанлик ва креатив фикрлаш қобилиятларини янада ривожлан-

**НОДИР АБДУВАЛИЕВ,
ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК
ПАЛАТАСИДАГИ
О'зLiDeP ФРАКЦИЯСИ АЪЗОСИ**

Бундай халқлар дунёда жуда кам

Бугун бой маданий меросимизни асраб-авайлаб, келажак авлодлар учун безавол етказиш ҳам устувор вазифалардан саналади. Ҳозирда уларнинг сони 7 мингдан зиёд. Бу дурдоналар қадимги маданий ҳаёт, аждодларимиз турмуш тарзини ўрганишда бекиёс аҳамиятга эга.

Янги Ўзбекистонда моддий ва номоддий маданий меросни сақлаш ҳамда тарғиб этиш, маданият ва санъат соҳасини инновацион ривожлантиришга қаратилган тизимли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Лекин айрим обидаларимизга зарап етказиш ҳолатлари ҳали-ҳануз учраётгани кўнгилни фаш қиласди. Шу сабабли уларни бус-бутунлигича асраб қолиш юзасидан тезкор чоралар кўриш лозим. Бунга нафақат Маданият вазирлиги, балки маҳаллий ҳокимликлар, маҳалла, оммавий ахборот воситалари ва кенг жамоатчилик ҳам бирдек масъулдир.

Мурожаатномада шу каби масалаларга алоҳида тўхталиб ўтилгани бежиз эмас. Зоро, тарихий, маданий ва маънавий меросимизни ўрганиш, уларни кўз қорачиғидек асраб-авайлашнинг қадр-қиммати жуда юқори. Буюк Ипак йўлида жойлашган юртимизда азалдан довруғ қозонган меъморчилик обидалари бутун инсониятнинг бебаҳо мулкидир. Бундай бой меросга эга бўлган халқлар дунёда жуда кам.

Президентимизнинг Тошкент шаҳри марказида Миллий академик драма театри, машҳур япон архитектори Тадао Андо лойиҳаси асосида янги санъат музейи, замонавий кутубхона ҳамда Алишер Навоий номидаги халқаро ижод мактабидан иборат маданият ва маърифат мажмуасини барпо этиш тўғрисидаги таклифи ҳам соҳага қанчалик катта эътибор берилаётганинг амалий тасдигидир.

Мустақиллигимизнинг 30 йиллигига багишлаб пойтактимизда “Истиқлол” мажмуаси қад ростлаши, илгари кўп йиллар давомида ўтказиб келинган Тошкент халқаро кинофестивали “Ипак йўли дурдонаси” номи билан қайта ташкил этилиши ҳақидаги фикрлар юртдошларимиз қатори мени ҳам тўлқинлантириб юборди.

Маданият ва санъат муассасалари фаолиятини жонлантириш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга бюджетдан 420 миллиард сўм йўналтирилиши, айниқса, худудларда 22 та театр ва маданият объекти курилиши айтишга осон ишлар холос.

**НАФИСАХОН ЭЛЧИЕВА,
ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ
ФАРФОНА ВИЛОЯТИ
КЕНГАШИ ДЕПУТАТИ**

албатта, соғлик муҳим ўрин тутади. Зоро, соғтанда соғлом ақл, дегланларидек, барчамиз соғлом ҳолатда, шиҷоатли ёшларимиз билан барча кўзлаган мақсадларимизга эришамиз.

Соғлом ва шиҷоатли ёшлар – мақсадга элтувчи куч

Мен Мурожаатномани Фарғона вилояти ҳокимлигидаги студияда бевосита тинглаб, шу ернинг ўзида қатор вазифаларни ёзиб олдим.

Барчамизга маълумки, 2020 йилда бутун дунё халқлари коронавирус пандемиясидан азият чекди. Бу ҳолат, афсуски, Ўзбекистонимизни ҳам четлаб ўтмади. Президентимиз томонидан кўрилган тезкор чора-тадбирлар, ишлаб чиқилган маҳсус дастурлар ижроси туфайлигина вирус оқибатларини юмшатишга, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга эришилди.

Пандемия шароитида халқимиз ўзининг миллий қадрият, меҳр-оқибат, саҳоват ва мурувват каби азалий анъаналарига содик қолгани Мурожаатномада алоҳида эътироф этилди. Шу боис кам таъминланган оилалар, якка-ёлғиз кексалар, ногиронлиги бор фуқаролар доимий эътиборда бўлди. Уларга ҳар томонлама моддий ва маънавий кўмаклашилди.

Айни даврда хориждан 600 мингдан ортиқ ватандошимиз олиб келинди. Инқирозга қарши жамғарма ташкил этилиб, коронавирус билан курашиш, аҳоли ва

“ЙЎЛ ХАРИТАСИ”

НИЛУФАР ЖАББОРОВА,
O'zLiDeP ХОРАЗМ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ СИЁСИЙ
ТАЪЛИМ СЕКТОРИ МУДИРИ

Малакали кадрларга юксак эътибор инъикоси

Мурожаатномада кўта-рилган барча масалалар, тилга олинган ҳар бир соҳа, белгиланган долзарб вазифалар ижроси замонидаги бутун халқимизнинг эртанги куни мужассам. Масалан, унда ёшларга эътибор ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ, десам муболага бўлмайди. Бола туғилганидан бошлаб, таълим-тарбия олиши, улгайиб камолга етиши, касб-хунар эгаллаши, олий таълимни, чет эллардаги нуфузли даргоҳларда билим олишлари, иқтидорли ва ташаббускор ёшларни қўллаб-кувватлаш учун маблағ аялмаслиги... бу каби асоси таъминланган ислоҳотлар занжирини исталганча санаш мумкин.

Аввало, ўқув дастурлари, ўқитувчилар учун методик қўлланмаларни илгор халқаро дастурларга мослаштириш лозимлиги, болаларнинг таҳлилий ва креатив фикрлаш қобилиятини ривожлантириш учун уларга сермазмун ва тушунарли дарслклар яратиш зарурлиги, бу борада келгуси ўқув йилида бошлангич синфларда давлат таълим стандарти ўрнига, илгор хорижий тажриба негизида болага ортиқча юклама бермайдиган “Миллий ўқув дастури” жорий этилишининг ўзи соҳадаги туб бурилишидир.

Олий таълимни ислоҳ этиш профессор-ўқитувчиларнинг малакаси, маҳорати ва билимiga боғлиқ. Бу борада яна бир масала – педагоглар малакасини ошириш, уларнинг машакқатли меҳнатини рафбатлантириш – уларнинг “ҳаёт давомида ўқиш” тамойили асосида ўз малакасини узлуксиз ошириб бориши йўлга қўйилади.

Бизни алоҳида қувонтирадиган яна бир муҳим йўналиш, олий таълимнинг қамрови ва сифатини оширишга алоҳида эътибор қаратилгани бўлди. Чунончи, кейинги йилдан бошлаб, олий таълимга ажратиладиган давлат грантлари сони камада 25 фоизга оширилиши,

олий ўқув юртларига қабул қилишда эҳтиёжманд оиласлар қизлари учун грантлар сонини 2 баробарга кўпайтириб, 2 мингтага етказиша таъкидланди. Аъло баҳоларга ўқиётган, ижтимоий ҳимояя мұхтож қизлар учун махсус стипендиялар жорий этилиши эса ўқиск кўнгилларнинг ҳаётда ўзларига бўлган ишончини янада мустаҳкамлашга туртки бўлади.

Ёшларнинг энг нуфузли олий ўқув юртларига кириш учун интилишларини инобатта олиб, хусусий олий даргоҳларга ҳам керакли мутахассисларни тайёрлаш бўйича давлат буюртмаси бериш тизими йўлга қўйиладиган бўлди.

Таълим тизимига эътибор йилдан-йилга ортиб бормоқда ва бу янги йилда юртимиздаги 30 та етакчи олий таълим масканига ўқув дастурларини ишлаб чиқиш, қабул квотаси ва молиявий масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи берилганидан, келгуси йилда илм-фан соҳасида олий даргоҳлар ва илмий ташкилотлардаги докторантлар сони 4,5 мингтага етказилиши ёки 2017 йилга нисбатан 3 баробарга оширилиши, ушбу мақсадлар учун бюджетдан кўшимча 240 миллиард сўм ажратилиши сўзимиз исботи бўла олади.

Биз каби магистратура ни тугатган ўш ходимларни олий таълимда фаолият юритишими, илмий изланишлар олиб боришимиз ва албатта илмий салоҳиятга эга бўлишимизда яна бир катта қадам ташланди. Доцент ва профессор илмий унвонлари, фалсафа ва фан доктори илмий даражаларини бериш ваколати ўз йўналиши бўйича нуфузли бўлган олий ўқув юртларининг илмий кенгашларига ўтказилиши билан ҳар бир ўш педагогнинг марказга бориб-келиб вақт йўқотиши, оиласидан узоқда илмий иш қилиши каби овворагарчиликларнинг, моддий-маънавий зараларнинг олдини олишга катта ёрдам беради.

Президентимиз халқимизнинг эртанги кунга бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш билан бирга барчамизни эзгу мақсадлар йўлида ўз ишимиизга масъулият билан ёндошишга юксак минбарда туриб оталарча даъват этгани ҳар биримизга қаттиқ таъсир қилди. Чунки Мурожаатномада давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида амалга ошириладиган ишлар фақатгина муайян тоифа ва лавозимдаги кишилар вазифаси эканлиги, ислоҳотлар мувафақиятидан барча бирдек манфаатдорлиги очиб берилди.

Эътиборли томони, 2021 йил республикамида фаолият курсатётган сиёсий партиялар учун ҳам яна бир синов, яна бир имтиҳон – Президент сайлови йили эканлиги Мурожаатномада тилга олингани бежиз эмас. Бу борада фақат сиёсий партиялар эмас, балки фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари фаоллигини ошириш, уларнинг ваколатларини кенгайтириш кераклиги таъкидланди.

Яна бир соҳа – тадбир-

КОМИЛЖОН
ЖУМАНИЁЗОВ,
O'zLiDeP ҚОНЛИКҮЛ
ТУМАН КЕНГАШИ
АППАРАТ РАҲБАРИ,
ТУМАН КЕНГАШИ
ДЕПУТАТИ

Тадбиркорликка янада кенг имкониятлар очилди

корликни ҳар томонлама қўллаб-кувватлаш, ишбилармонлар синфига қўл-қанот бўлиш кераклиги хусусидаги фикрлар эса O'zLiDeP фаоли сифатида юрагимиздан жой олди. Айниқса, электоратимизнинг ўз бизнесини янада ривожлантириш, хусусий мулк дахлсизлигини таъминлаш, мулкчилик фаолияти билан боғлиқ бўйруқбозлик тўсиқларини бартараф этиш

мақсадида “Тадбиркорлик кодекси”ни ишлаб чиқиш таклифи илгари сурилгани ҳаммамизни күвонтирди. Зотан, энди Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси сайловолди дастуридан ўрин олган айни йўналишдаги вазифаларни амалга ошириш имконияти янада кенгайиши шубҳасиз.

ЙУЛДОШ
ЖЎРАЕВ,
ЮРИДИК ФАНЛАР
ДОКТОРИ

Давлатчилик асосларини демократлаштириш дастури

Мурожаатномада белгиланган марралар инсон манфаатларини таъминлашга қаратилганки, уларнинг бажарилишида ҳеч бир киши бефарқ бўлиши мумкин эмас. Уларнинг инсон, жамият ва миллат равнақига мўлжалланганлиги ҳар бир кишининг файрат ва шижаотини ошириши аниқ. Давлатнинг ўз гарданига олаётган мажбуриятлари шунчаки қуруқ ваъдалар эмаслигини сезиб, ниҳоятда қувонасан.

Биз Мурожаатномани учга бўлиб тавсифлаган бўлар эдик. Биринчи қисми ютуқлар ва ортирган обрў-эътиборимиз тўғрисида. Иккинчиси – вазифалар ва жаҳонни янада “тўлдириш” режалари ҳақида. Учинчиси – Ватан равнақидан

fururlaniш ҳиссини янада бойитиш мақсадлари.

Эътибор қилинг, белгиланган устувор вазифалар, яъни давлат ўз зиммасига олган

жорий йилда бажариши лозим бўлган мажбуриятларнинг 60-70 фоизи ижтимоий масалаларга тегишилди. Аҳоли саломатлигини асраш ва мустаҳкамлаш, таълим ва тарбияни ривожлантириш, илм-фан ва инновацияларни тараққий эттириш, мұхтож болаларга алоҳида меҳр-муруvvat кўrsatiш, соғлиқни сақлаш тизимини та-

комиллаштириш, камбағаллини қисқартириш, эҳтиёжманд аҳолини қўллаб қувватлаш каби масалалар шулар жумласидан.

Яна бир муҳим жиҳат, таркибий ислоҳотларнинг долзарб йўналиши бу – давлатнинг икти-

содиётдаги иштироқини камайтириш ҳисобланади. Демак, инсон ва хусусий мулк омилининг

устунлигини таъминлаш кучайтирилaveradi. Бу бозор иқти-содиётининг жаҳонда умум тан олинган қонуниятидир. Яъни, Президентнинг тақлифига кўра, бир томондан давлатнинг иқти-содиётда иштироқини камайтириш сиёсати давом эттирилади.

Иккинчи томондан эса хусусий мулк дахлсизлигини таъминлаш кучайтирилади.

Мурожаатномага биноан давлатнинг иқтисодиётга аралашувини камайтириш ва иқтисодиётга эркинлик бериш мақсадида давлат мулкни трансформация қилиш ишлари олиб борилади. Корхоналардаги давлат улуши сотилиб, монополияни камайтириш, соғлом рақобатни вужудга келтириш ишлари амалга оширилади.

Айниқса, тадбиркорларнинг мулк ҳуқуқи дахлсизлигини ҳаққоний таъминлаш бўйича жиддий ёндашув амалга оширилиши дикката сазовар. Шу ўринда Юрбошимизнинг: “...айрим жойларда давлат органлари тизимидағи раҳбар ва мутасаддилар томонидан тадбиркорларнинг мулкка доир ҳуқуқларини бузиш ҳолатлари давом этмоқда. Бундай мансабдорларни маъмурӣ жавобгарликка тортиш бўйича Бизнес-омбудсманга ваколат беришни тақлиф этаман”, деган гапларида катта маъною мужассам.

Кўлга киритган ютуқларимиз ҳақиқатда оламшумул. Уларнинг ҳаммаси ҳам мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий жаобҳаларини янада юқори кўтарилишига замин яратади. Лекин эришган натижаларимизга маҳлиё бўлиши бизга ярашимайди. Шундай экан, барчамиз бир тану бир жон бўлиб, мамлакатимизнинг миллий манфаатларини таъминлаш учун ҳаракат қилишимиз лозим.

Қувонарлиси, жона-
жон Ўзбекистонимиз
мустақиллигининг 30
йиллигини ҳам кенг
нишонлаймиз 2021
йилда. Тарих учун
лаҳзадек қисқа бу
үтган давр унтилмас
воқеалар, жўшқин
хаёт инъом этди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ўтган йил 17 деқабрь куни имзолаган “Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллигининг ўттиз йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни юқори савияда ўтказиш тўғрисида”ги қарор бу борада катта аҳамиятга моликдир. Ҳужжатда ёшларга оид давлат сиёсатини самарали олиб бориш, жумладан, уларнинг таълим олиш имкониятларини кенгайтириш, муносиб иш билан таъминлаш, меҳнат бозорида талаб юқори бўлган касб-хунарларга тайёрлаш хусусида ўқиб, айрим мулоҳазаларимни баён этишга қарор килдим.

Айтиш жоизки, карантин бошлангач, аксариятимиз вақтимизни уйда ўтказдик. Илм, ижод ёки бирор хунар билан шуғулланадиганлар, төмөрқасида юмуши борлар ёки кафтдеккина ерга эга дәхқонлар шу күнлари ҳам бирор сония вақтими беҳуда ўтказмади. Аммо түрт метр жойни кетмөнлаб қўйишга эриниб, шунга ҳам мардикор ёллашга ўргангандай айрим кимсалар эса бўш вақтларини телевизор остида ёнбошлаб ёки дарвоза

Үзликин сиғладаш

мутолаа, илм-фан ва таълим-тарбиядадир

ёнидаги скамейкада бекорчи ошналари билан нарда ё карта йинаб ўтказишид. Ёши бир жойга бориб қолган бўлса-да, ҳануз ўспиринча фикрлайдиган ва яшайдиган бундай кимсаларни кўрганингда, айниқса, нохуш манзараларнинг ёшлар тарбиясига таъсири ҳақида ўйлаганингда уларга ачинишним билмайсан, дашном беришниям

Эҳтимол, кимдир юқоридағы фикрларимизни ўқиб, “аҳир булар ўғрилик ёки бирор ҳаром-хариш иш құлмаётгандың болса, шу арзимас нарсага ҳам ваҳима қилиш шартми?” дейиши табиий. Бизнингча, мана шундай арзимас бўлиб кўринган ҳолатларга ҳам ваҳима эмас, ҳатто бонг урадиган фурсат келди. Чунки ҳаётда фарзандларимиз тарбияси, ахлоқ-одоби, таълим-тарбияси билан боғлик нимаики номақбул болса, унга бефарқ қараашга ҳақкимиз йўқ.

Катта-кичик давраларда фарзандларимизга “Бүшүн вақтингиз – бойлигингиз. Уни бекор ўтказманг. Ёшлик бош-қа қайтиб келмайдиган катта имкониятлар фасли”, дегани гаплар күп айтиласди. Аммо уларнинг ҳаммаси ҳам бу панд-насиҳатларга қулоқ со-лишавермайди. Гоҳо, ўйлаб қоламан, уларнинг шундай бў-лишига катталарнинг ўзлари сабабчи эмасми? Халқимизда

бир гап бор: “Аввал ўзингга боқ, кейин ногора қоқ”. Хўш, катталаrimизнинг ўзлари чиройли хулқи ва ижобий ишлари билан намуна бўлмаса, ёшларни яхшиликка чорлашдан самара бўлармикан?

Тасавур қилинг, бирон-биринші
банкдаги ҳисоб рақамнингизга
ҳар куни эрталаб 86 400 сүммә
миңдорида кредит ажратыла-
ди. Ҳар кечқурун эса ундан

кун бўйи сарфланмаган қисми ўчириб ташланиши керак. Хўш, сиз нима қилган бўлар-дингиз? Албатта, ҳар бир тийиндан самарали фойдаланишга ҳаракат қиласиз. Ҳар биримизга мана шундай банк бериб қўйилган. Унинг номи ВАҚТ! Ҳар тонгда сизнинг номингизга 86 400 сония миқдорида сармоя ажратилади. Ҳар оқшом эса унинг фойдаланишлар учун сарфланмаган қисми йўқотилган ҳисобланиб, ўчириб ташланади. Ҳар куни “банк” сиз учун янги ҳисоб рақами очади, ҳар тун куннинг қолдигини қайтариб олади. Кредитни янгилашнинг эса иложи йўқ. Бунга хукуқ берилмаган. Кундалик “депозит”ни бекор ўтказсангиз, ўзингизга зарар. Орқага қайтишга йўл йўқ. Эртага умид, соғлиқ, баҳт ва омаддан унумли фойдаланишингиз учун бугуннинг имкониятлари билан яшашингиз керак. Соат миллари фақат олдинга интилади, орқага

эмас. Буни қадрига етишимиз

Ўқитувчи ва мураббийлар куни муносабати билан ўтказилган тантанали маросимда Президентимиз, биз боғча тарбиячиси, мактаб муаллими, профессор-ўқитувчилар ва илмий-ижодий зиёлилари-мизни янги Уйгониш даврнинг тўрут таянч устуни, деб ҳисоблаймиз, дедилар. Мен мустақил юртда яшаб, илм олаётган, ҳунар ўрганаётган, хуллас, ёшлик берган имкониятлардан унумли фойдаланаётган фарзандларимизни ҳам янги даврнинг таянч устунларидан бўлишини жуда истар эдим. Зоро, эндиғина истиқололининг навқирон ўттиз ёшини нишонлаш арафасида турган, улуғлар, азиз авлиёлар руҳи поклари мангум макон топган бизнинг диёримизда миллатни буюк қиласиган куч – бу мутолаа, илм-фан ва таълим-тарбиялар.

Саховат

Меҳр қолур, муҳаббат қолур...

“Кимки бир кўнгли бузуғнинг хотирин шод айлагай, Онча борким, Каъба вайрон бўлса, обод айлагай”. Буюк шоиrimизнинг ана шу эзгу ўгити, даъвати бир зум ҳам унутилаётгани йўқ. Хусусан, сайловолди дастуримизда партия имконияти чекланган, ногирон шахслар ўзларини жамиятнинг тўлақонли аъзоси деб ҳис этиши, бизнесини йўлга қўйиб, келажагини ўз қўли ва ҳаракатлари билан барпо этадиган реал шарт-шароитларни яратишга интилиши белгилаб қўйилган.

Бунинг шунчаки күруқ ваъда эмас-лиги сафдошларимизнинг хайрли, савоб ишларни канда қилмаётганида, кўнгли ярим, мухтож юртдошларимизга ҳар жиҳатдан далда беришга сидқидилдан киришаётганида кўзга ташланяпти.

Яқында Бухоро шаҳридаги ихтисослашган 23-мактаб-интернат одатдагидан кўра гавжум бўлди. Бу муассасада

партиямиз учрашув ўтказди. О'зLiDeP Бухоро шаҳар кенгаши раиси, шаҳар кенгаши депутати Жонибек Матниёзов, партия ташкилоти аппарати раҳбари Нўймон Саъдуллаев ва бошқа фолларимиз ўқувчилар олдида чиқиш қилиб, юртимиизда беистисно барча фуқаролар учун катта имкониятлар, шарт-шароитлар яратилгани, партиянинг имконияти чекланганларни

құллаб-қувватлаш йұналишида олиби бораётган ишлари хусусида сүз юритти. Учрашув сүнгіда болаларга үқув куроллари, турли ширинликлар тұхфасы қилинди.

Ана шундай тадбирлардан яна бириша ҳақардаги Аёллар муруват уйидаташкил этилди. Мулоқот жуда қизықарли ўтди. Жумладан, хотин-қизлар саволларига “Аёллар қаноти” фаоллари батафсил жавоб бердилар. Шаҳар кенгаши депутати Ҳалим Сафаров томонидан инъом этилган пардоz-анлоз

воситалари, турли майший ашёлар аёллар қувончига қувонч қўшди.

Партия Вобкент тумани ташкилоти китобхонлик, она тилимиз тарғиботига қаратилган ишларга алоҳида эътибор қаратяпти. Масалан, яқинда турли муассасалар томонидан ўтказилган “Узбек тилим – тиллар ичра ягонам” кўрик-тандлови галибларини рағбатлантиришга муносаб хисса кўши.

Асхор ИСТАМОВ,
“XXI asr” мухбири

Муносабат

Очиқ ва амалий ташқи сиёсат эътирофи

XXI ASR

Президентимиз томонидан парламент ва халқимизга йўлланган Мурожаатномада ижтимоий, иқтисодий, сиёсий, маданий-гуманитар ривожланишнинг долзарб муаммоларини ҳал қилиш бўйича вазифалар аниқ белгилаб берилиб, мамлакатимизнинг ташқи сиёсатига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Хусусан, кейинги йилларда амалга оширилаётган очик, амалий ва конструктив ташқи сиёсат, шунингдек, узоқ муддатли стратегик мақсадларни ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон Республикасининг Ташқи сиёсий фаолият концепцияси такомиллаштирилиши таъкидлаб ўтилди.

Марказий Осиё давлатлари билан кўп асрлик дўстлик, яхши қўшничилик муносабатлари, стратегик шериклик ва ўзаро ишончни янада мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилиши муҳим аҳамиятга эга. Бундай ижобий жараёнларни ҳар томонлама ва изчил ўрганиш учун 2020 йилда Тошкентда Марказий Осиё халқаро институти ташкил этилганди.

Бугунги кунда кўплаб кузатувчилар барча соҳаларда алоқаларни мустаҳкамлашга ва минтақадаги зиддиятлар потенциалини камайтиришга хисса қўшадиган мутлақо янги сиёсий муҳит яратилганини мамнуният билан қайд этмоқдалар. Минтақадаги бундай сезиларни силжишларнинг катализатори айнан Ўзбекистон Республикасининг янги ташқи сиёсий йўналиши эканлиги сир эмас. Инчунун, Тошкент ташабbusлари Марказий Осиё мамлакатлари томонидан кенг кўллаб-куватланмоқда.

Мурожаатномада мамлакат ташқи сиёсатининг асосий устувор йўналиши Марказий Осиё минтақаси бўлиб қолиши, бу Ўзбекистоннинг миллий манфаатлари билан боғланганини бир неча бор тилга олинди. Президентимиз аввал ҳам, яъни 2017 йил сентябрь ойида БМТ Бош ассамблеяси йиғилишидаги нутқида Ўзбекистон ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини эълон қилган ҳолда, давлатлараро алоқаларни мустаҳкамлашга алоҳида урғу берил, Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг маслаҳатлашув учрашувларини ташкил этиш ташабbusи билан чиқкан эди.

Марказий Осиё давлатлари учун муҳим масалалардан бири Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, ўзаро ижтимоий, иқтисодий, гуманитар соҳада ҳамкор-

ликни ривожлантириш ҳисобланади. Боиси қўшни давлатга узоқ кутилган тинчлик келиши Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашнинг асосий омилидир. Шу нуқтаи назардан айтиш жоизки, Афғонистон Тошкент томонидан минтақанинг ажралмас қисми сифатида қаралади.

Давлатимиз раҳбари Тошкент халқаро конференцияси аффон муаммосини ҳал қилиш бўйича глобал саъӣ-ҳаракатларни илгари суриш учун мустаҳкам пойдевор яратганини бежиз таъкидламида. Марказий Осиёни Ҳинд океани билан боғлайдиган Трансафон транспорт ўйлагини куриш лойиҳасини амалга ошириш бўйича дастлабки амалий қадамлар кўйилди.

Мурожаатномада асосий шериклар – Россия, Хитой, АҚШ, Туркия, Германия, Франция, Буюк Британия, Жанубий Корея, Япония, Ҳиндистон, Покистон, Бирлашган Араб Амирликлари сингари мамлакатлар билан кўп қиррали ва ўзаро манфаатли алоқаларни янада кенгайтириш, самарали иш тизимини жорий этиш режалаштирилганига ургу берилди.

Якунига етган йилда Ўзбекистон Евроосиё иқтисодий иттифоқида кузатувчи мақомини олди. Ушбу ташкилотга аъзо давлатларнинг бозорларида кенг миқёсда иштирок этиш учун миллий техник реғламент стандартларини ЕОИИ талабларига мувофиқлаштириш бўйича ишларни тезлаштириш зарурдир. Бундан ташқари, тарихда биринчи марта Ўзбекистон БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Кенгаша аъзоси этиб сайданди. АҚШ Давлат департаменти томонидан Ўзбекистоннинг диний эркинлик соҳасидаги “маҳ-

сус кузатув” давлатлари рўйхатидан чиқарилиши ҳам амалга оширилаётган кенг кўламли демократик ислоҳотларнинг эътирофидир.

2021 йилда БМТ ҳомийлигига “Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим” глобал форуми, ёшлар ҳуқуқларига бағишлиланган Бутунжоҳон ёшлар анжумани ва диний эркинлик масалалари бўйича минтақавий конференцияларни ўтказилиши ҳам Мурожаатномада алоҳида таъкидлангани эътиборга молиқдир.

Тошкентда Марказий Осиё минтақаси ва Жанубий Осиё муносабатларига доир юқори даражадаги халқаро конференция, Хива шаҳрида ЮНЕСКО билан ҳамкорликда “Марказий Осиё жаҳон цивилизациялари чорраҳасида” номли халқаро анжуманини ўтказиш режалаштирилгани ҳам дикқатга сазовор.

Дунёнинг кўплаб мамлакатларида яшовчи ватандошлар билан алоқаларни қўллаб-куватлаш ва мустаҳкамлаш учун “Ватандошлар” жамғармасини яратиш устувор вазифалардан биридир. Маълумки, ҳар йили 30 июль Халқаро дўстлик куни сифатида кенг нишонланади. Шу муносабат билан Президентимиз ушбу санани Ўзбекистонда Халқлар дўстлиги куни деб белгилашни таклиф қилди.

Умуман олганда, мамлакат ташқи сиёсий йўналишидаги ўзгаришлар Ўзбекистоннинг минтақадаги ва глобал миқёсдаги мавжуд муаммоларни ҳал этишга комплекс ёндошишини намойиш этади. Улар келажакда ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун янада катта асос ҳисобланади.

Бобур ҲАЛИМОВ
O'zLiDeP Сиёсий Кенгаша
Ижроия қўмитаси етакчи
консультантни

Ватан манзарадали

Тошкентдан кам эмас менинг Нукусим!

Очиғини айтай, бошқа юртларда шундай анъана ёки тажриба бор-йўқлигини аниқ билмайман. Ҳудудларда амалга оширилаётган ислоҳотлар натижаларини, одамларнинг кайфиятни қандайлигини давлат раҳбарининг шахсан ўзи бориб кўриши билан боғлиқ жараённинг изчиллигини назарда туяяпман. Бу борада Ўзбекистон етакчи назаримда. Дикқатга сазовор жиҳати шундаки, мазкур ташрифлар мақоми танишув даражасидан анча устун. Ҳар сафар бир янгилик кузатилаётгани фикримиз далили бўлиши мумкин.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев икки ой аввал Қорақалпоғистонга келганда айтган гапи ҳозир ҳам қулогимда жаранглаб тургандек: “Тошкентда қандай янгилик бўлса, албатта Нукусга келиши керак”. Юртбошимиз даъвати қисқа муддатларда расмий ҳужжатларга кўчди ва амалий ишлар бошланганини эътироф этиш жоиз.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 11 ноябрдаги “2020-2023 йилларда Қорақалпоғистон Республикасини комплекс ижтимоий-иктисодий ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисидаги қарори қабул қилингани барчамизга маълум. Унда Оролбўйи ҳудудининг ижтимоий-иктисодий шароитини тубдан яхшилаш баробарида янги иш ўринларини яратиш бўйича мақсадли инвестициявий лойиҳалар ўрин олгани янада аҳамиятлидир. Жумладан, Нукус шаҳрининг ривожланиш нуқталари сифатида иккита дастурда драйвер соҳалар – қурилиш материаллари ҳамда озиқ-овқат саноатини тараққий эттириш юзасидан аниқ лойиҳалар белгиланди. Мазкур тармоқлар ўз навбатида ишлаб чиқаришда иқтисодий барқарорликни сақлашда муҳим омил бўлиб хизмат қиласди.

Бундан ташқари, республика мизда амалга оширилиши кўзда тутилган инвестиция лойиҳалари нинг манзилли рўйхати тасдиқланган бўлиб, Нукус шаҳри кесимида жами 882,6 млрд сўмлик 181 лойиҳа амалга оширилади. Шунингдек, аҳоли турмуш шароитини янада яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилганинг ўзи катта воқеалик эмасми? Қорақалпоғистон Республикаси бўйича жами 45 та, Нукус шаҳри бўйича 6 та маҳалла фуқаролар йиғинларида янгидан ташкил қилинаётган аҳолига хизмат кўрсатувчи ишбилиармонлик субъектлари 2026 йил 1 январгача фойда, мол-мulk солиги, кичик корхоналар айланмасидан олинадиган солиг ва якка тадбиркорларнинг маълум миқдордаги соликларидан озод қилинди.

Шу билан бирга, миллий валютада олинувчи кредитларнинг Марказий банкнинг асосий ставкасидан юқори бўлган қисми ишбилиармонликни қўллаб-куватлаш фондни ҳисобидан компенсация тарзида тўланиши белгилаб қўйилди.

Нукус шаҳридаги юқорида қайд қилинган 6 та МФЙ ҳудудини ободонлаштириш бўйича дастурда инжиниринг-коммуникация тармоқларини яхшилаш, маъмурӣ биноларни реконструкция қилиш, уй-жойларни таъмирлаш, кўп қаватли хонадонлар олд йўлакларини тузатиш, тунги ёрритичлар билан тўлиқ таъминлаш, томлар ва фасадларни таъмирлаш, болалар майдончаларини барпо этиш, янги мактабгача таълим ташкилотлари қурилиши ва албатта, бандликни таъминлаш сингари вазифалар назарда тутилган бўлиб, бу соҳадаги ишлар аллақачон бошлаб юборилгани қуонарли.

Инжиниринг-коммуникация ҳамда йўл-транспорт инфраузилмасини ривожлантириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мисол учун, қарорнинг 7-иловасида 2021-2023 йилларда маҳаллий бюджетнинг 675 млн. сўмлик маблағи ҳисобидан Нукусдаги 9 километрлик ички хўжалик йўлларини таъмирлаш, Жаҳон банкининг 780,0 млрд сўмлик маблағи ҳисобидан ичимлик суви тармоғини тортиш ва модернизациялаш кўрсатиб ўтилган.

Ҳар қандай давлат ривожида оила даромадининг тутган ўрни алоҳида аҳамиятга эга. Шу боис банд бўлмаган аҳоли қатламини иш билан таъминлаш қарорнинг асосини ташкил қилиб, 1639 янги иш ўринини яратиш режалаштирилгани эътиборга молик. Айниқса, “Темирдафтар”, “Аёллар дафтари”, “Ёшлар дафтари”га киритилган фуқароларга бандлик хизматлари кўрсатилиши камбагалликни қисқартиришда муҳим омил ҳисобланади.

Хулоса қилиб айтганда, Президентимизнинг бевосита раҳбарлигидаги олиб борилаётган изчил ислоҳотлар, айниқса, қадрдон она шаҳримиз қиёфасини тубдан ўзгарттириш, ҳалқимиз фаровонлигини ошириш ҳамда аҳоли бандлигини таъминлашдек эзгу ишларга йўналтирилган бу каби саъӣ-ҳаракатлар худди пойтактимиздагидек кенг кўлам касб этмоқда. Муболага қилмайман, Нукусим ҳам Тошкентдан кам эмас. Яхшиси, минг бора эшитгандан кўра, бир бора келиб кўринг, томоша қилинг, қачонлардир Оролбўйига келган бўлсангиз, бугун бу жаннатмонанд манзилларни танимайсиз.

Зулфия СЕЙТНИЯЗОВА,
Халқ депутатлари Нукус шаҳар
кенгаси депутати

ЁЛФОНГА ЎРГАТМАНГ

XXI ASR
M

Миллатимизнинг ўлмас шоири Чўлпон ҳазратлари “Халқ денгиздир, халқ тўлқинидир”, дея юрагидаги алам-ҳасратларини бор бўйича тўкиб ташлаган эди бир замонлар. Орадан қарийб бир аср ўтятпи ҳамки, яна шу халқ энди озод бўлдик, эркимиз қўлимизда, мустақил давлатмиз, деб кўкрак кериб, бутун дунёга мақтаниб юрган бир маҳалда янги – 2021 йил оғир синовлар билан бошланаётгани кўнгилга ғашлик солаяпти. Ўтган йилнинг, ердан чиқдими, осмондан тушдими, номаълум ҳамон, коронавирус деган балою-қазонинг аччиқ асоратлари тугар-тугамас, юртдошларимизни айни қиш чилласида янада муш-кулроқ турмуш заҳматлари кутиб турган эканми ё?

Тұғрироғи, гап 4 январдан бошлаб мамлакатимизнинг қатор ҳудудлари, аввало, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида энергетика тизимида рой берган жиддий узилишлар ҳақида кетяпти. Менга ўша куни Китоб туманидан синфдошим құнғироқ қилиб ёзғира кетди: “Аввалроқ, қиша арафасида кунлар сал-пал совиб келәйтган маҳал пеш эмасди-ку, лекин совуқ роса забтига олаёттан кунларда, яғни кече сахарда свет ўчувди. Бирор кор-хол рой бергандир, ёниб қолар деб пешингача кутдик. Әлғонмас, бир-икки марта лигиллаб қўйди. Кейин умуман йўқолди. Хайриятки, қишлоқда яшаймиз, оз-моз ўтин, таппи ғамлагандик. Битта хонада ҳаммамиз жон сақляяпмиз. Ўн кунча бўлди, ҳаво шу даражада совуқи, анави “Ахборот”даги об-ҳавочилар-нинг маълумоти ҳам фирт ёлғон...”

Шу захоти ижтимоий тармоқча чироқсиз яшаш азоб эканлиги ҳақида кичкинагина изоҳ қолдирдим. Хоҳишонинг, хоҳишонманг, юртимизнинг турли бурчакларида яшаётган юзлаб таниш-бегона кишилар бу мавзуга оид дардларини дастурхон қилишиб кетишиди. “Шахрисабз марказида қурилган 4 қаватли уйда яшаймиз, эрталабдан бери чироқ йўқ, домчилик, ўтин, печка қуриб бўлмаса. Қалин кийиниб, ёш болаларимни кўргага ўраб зўрга ўтирибмиз”, деб ёзди Маъруфжон исмли йигит. Бойсунда яшайдиган Исмоил ака деган чорвардор фермернинг дийдиёсини ўқинг: “Эсимда, ўтган йил ёз ойи охирларида Сурхондарёда умуман светсиз, телевизорсиз яшаётган қишлоқ борлиги ҳақида шов-шувлар тарқалганди. Ҳозир келиб кўришсин, деярли ҳамма қишлоқларда аҳвол шундай, амал-тақал қилиб кун кечирияпмиз. Бу аҳволда болаларимиз қандай таълим олади, мактаблар ҳам музлаб ётиби. Интернет зўр, деб мақтанишиди яна Тошкентда ўтириб олган каттаконлар. Қани, бирор марди бўлса шу кунларда бизнинг тоғли қишлоқларга келиб яшасин икки кунгина, кўрадиганини кўради-я!”

“Дарё” сайтида эълон қилинган “Ўзбекистон бўйлаб электр таъминотида юзага келган носозлик бартараф этилаётгани маълум қилинди”, деган хабарчага кўзим тушиді:

Гүшди.
“Узбекистонда 4 январь куни электр энергияси таъминотида узи-лишлар кузатилмоқда. Энергетика вазирлиги юзага келган муаммосоат 23:00 га қадар бартараф этилишини маълум килди.

Кайд этилишича, соат 06:59 да
ва 10:10 да "Муборак нефть ва газ
қазиб чиқариш бошқармаси"га қа-
рашли нефть ва газ қазиб чиқариш
конларини электр энергияси билан
тъминнаб турган "Нефтчи" под-
станциясидан чикувчи Л-Зеварда

1-, 2- электр узатиш тармоқлари реле ҳимоясидан ўчган.

Оқибатда электр энергиясини ишлаб чиқарувчи иссиқлик электр станцияларига етказиб берилада-
ётган табий газ соатига 140-175

Бизда энергетика тармоғи ривожлан-
мас экан, фақат яшаш учун кураш
давом этаверади холос. Тараққиёт,
маданият, маънавият деган тушунча-
лар иккинчи даражага тушиб қолади.
Бир ҳафтадан кўп бўлди, воҳамиздада

минг метр кубга қисқарған. Бунинг натижасыда электр энергияси таңминотида республика ҳудудлари бүйлаб 600-800 МВтгача чекловлар күзатылмокда.

“Ушбу юзага келган носозилик махсус бригада томонидан соат 12:15 да бартараф этилиб, Зеварда, Жанубий Кемачи, Жанубий Ўртабулоқ, Денгизкўл, Самонтепа сиқув компрессор станцияларидағи газ ҳайдаш агрегатлари қайта ишга туширилмоқда. Натижада магистрал газ қувурларига етказиб бериладётган табиий газ сарфи қайта тикланабошлади”, дейилганди хабарда.

Аввалига соат роппа-роса кечкурун 23 да Чироқчидა яшаётган бир танишимдан чироқ ёндими, деб сўрадим. У ҳам 4 январь куни кечроқса бориб, бир-икки марта ўчиб-ёнганини айтди. Фузор туманидаги 9-умумтълим мактаби ўқитувчиларидан бирининг айтишича, кундузи соат 11 ларда ўчган чироқ кечаси тўққизлар атрофида ёнган, лекин дарс ўтиши имконияти деярлин бўлмабди. Му- болагамасу, аммо ҳар куни ахволи шундай, деди муаллим. Қашқадарё вилояти маркази Қарши шаҳрида яшовчи тадбиркор Бахтиёр Тўраев-нинг изоҳ беришича, бу ерда электротаъминотида узилишлар кам экан...

Қашқадарёлик филолог-ўқитувчи Ашраф Адинаевнинг ушбу фикрларирига алоҳида эътибор қаратишингизни сайдайман.

“Мантиқиј савол: ким кўп кечирим сўрайди? Албатта, муттаҳам, каззоб ва ўғрилар. Бундан 4-5 йил аввали кечирим сўраш у ёқда турсин, ҳатто халқни менсимас эди бу ташкилот.

булдуриқ-совуқ ҳаво оқими ҳукмрон. Сув трубалари музлаши ҳамда электр токи йүқлиги боис сув ҳам муаммо. Табиий оқма газдан-ку Китоб тумани-миз умидини ҳам узган, менимча. Газ баллонни ҳам бир ойга эплаб, тежаб ишлатиб бўлмаяпти. Кимга, қаерга мурожаат қилишни ҳам билмайди киши. Чунки кечирим сўраб турган (айбордан) тизимдан қандай қилиби нажот сўраймиз? Президентимиз: “Янги Ўзбекистон — мактаб осто-насидан, таълим-тарбия тизимидан бошланади”, дея таълим соҳасида ислоҳотлар олиб бораётган бир пайтда, энергетикамиз ҳамон эски-ча қолиллардан воз кечолмаётгани ачинарлидир.

Икки кундан бўён “Ўзбекистон тарихи” телеканалидан хаттотликка оид Навоий “Хамса”ларининг китобатига доир кўрсатувни кутиб келаётгандим. Бир соат ичида уч маротаба чироқ ўчди. Бунақа кечирим сўрашликка кулгилимасми? Хўш, энергетика тармоғида содир бўлаётган носозликка нималар сабаб бўляпти? Муаммоларнинг қачон, қайси худуд, қандай ҳолатда ва қай тарзда бартараф этилганлиги ҳақида аниқ, жўяли ахборот тарқатиб, аҳоли норозилигини бартараф этиш наҳот шу даражада қўйин бўлса?! Ахоли қачонгacha бундай оғир ҳолатда кун кечириши мумкин?

Оғир ҳолатда күн көчириши мүмкін? Хорижда бу масала қандай ҳал этилгандай дейсизмі? Россиянинг Читала ва Нерчинск шаҳарларида шахсандастырылған губернатордың түзүлген жаңынан үзим гувоҳи бўлган вазиятни мисол оғир қилиб келтираман. Кул рангли кўк чизиқли фургондан бир нечта кўк костюмдаги энергетика ходимлари кўлларидаги коғозларни хонадонди.

Эшикларига ёпиштириб кетишиді.
Бориб ўқисам, эртага соат 11.00 дан
11.20 гача тармоқда юзага келган
носозлик учун узилиш бўллади, деб
ёзилган. Бу ўн-ўн беш йил аввалги
вазият. Ҳозирда эса вилоят телевиде-
ниеси орқали қайси туман ёки худудда
қачондан қачонгача, нима сабабдан
узилиш бўлишини бир кун олдин ёки
ўша куни телекран пастида “бегущий
строк” лар билан огохлантиришади.

Бизда-чи, “бегущие люди” — одамлар нима қилиши, нима дейишини билмай сарсон-саргардон. Такли-

ни билгий сарсон-саргардон. Такли-

фим, дунёнинг қайси бир чеккасидаги бўлар-бўлмас ахборотларни, беҳуда, бемаъни нарсаларни томоша қилгандан кўра, ўз юртимиз билан ҳамнафас яшаганимиз маъкӯл эмасми?".

Тележурналист Жўра Бобораҳматовнинг айтишича, Чироқчи туманидаги Чияли қишлоғида ҳам янги йилдан кейин электр умуман ёнмаётган экан. Ҳатто мол-холларниям суғоришга сув йўқ, дейишибди чиялликлар. Музлаган сувни ичган қўй-қўзилар нобуд бўлаётгани ҳақида ҳам ташвишли хабарлар келяпти, дейди ҳамкасбим.

Аён бўлишича, газ ва чироқсиз яшашга маҳкумлар асосан қишлоқ аҳолиси эканлиги янада аянчлидир. Ана энди вазирлик тизимида гилар қандай баҳоналарни тўқишилари мумкин? Устига устак, Энергетика вазирлиги уялмай-нетмай нокулайликлар учун истеъмолчилардан узр сўраши ортиқча эмасми? Булар кимнинг устидан кулишяпти? Тағин яна айрим казо-казолар оддий одамларнинг электр энергиясидан қарздорликлари туфайли тизимда шундай кутилмаган узилишлар бўлаётгани ҳақида айюҳаннос солаёттагани-чи? Иил ўтиб-утмай шаҳарларни қўяверинг, олис-яқин қишлоқлардаги электр ўлчагич асбобларини пайпок сингари алмаштиравериш қачонгача давом этади? Нима, оддий халқ сизнинг бундай “ўйин” ларингиз ортида нималар ётганини билмайди деб ўйдайсизми?

Ўтган йилнинг 21 декабрь куни
Бош вазир Абдулла Арипов раҳбар-
лигига иқтисадиёт тармоқлари, кўп
квартларни тизор жайдор ИХТИМАР

БИЗНИ!

ий соҳа обьектларини қиш мавсумига тайёрлаш ва мавжуд муаммоларни бартараф этишга бағишиланган йигилиш бўлиб ўтганлиги ҳақида ахборот тарқатилган ва ана шу йигилишда Қашқадарё вилояти ҳокими Зойир Мирзаев “**Вилоятимизнинг Гузор, Чироқчи, Қамаши, Шаҳрисабз ва Китоб туманларида электр энергияси таъминотида 8-12 соатгача режасиз узилишлар кузатилмоқда. Натижада аҳоли томонидан ҳақли эътиroz ва норозиликлар кўпаймоқда. Сабаби, ушбу ҳудудларда кўпчилик аҳоли тоғли ва қишлоқ**

кўнгироқ қиляпти, маҳалла оқсоқоллари, кексалар, аёллар ҳокимликка келяпти најот истаб. Энг ташвишланарлиси, шаҳар марказида курилган намунали ҳовлилар ва кўп қаватли уйларда яшаётганларга жуда оғир бўляпти. Қишлоқларда ҳам аҳвол бундан-да чатоқ.

Яна бир даҳшатли томони шуки, биласиз, Ўзбекистонда Қашқадарё ва Сурхондарёнинг тоғли ҳудудларида ўрмонзорлар, яшил зоналар, экологик тоза майдонлар кўп. Шу вақтгача аҳоли имкон қадар қиш мавсумига ўтин фамлашда қийналмасди. Лекин бу йилги қаҳратонда

жойларда яшайди, дея бу борада амалий қўмак сўраганди. Кўтарилиган муаммога Бosh вазир алоҳида эътибор қаратиб, 2 кун ичидан вазиятни ўнглашга, режасиз 8-12 соатлаб узилишларни бартараф этиш бўйича масъулларга топшириқ берганлиги кўпчиликни кўвонтирган эди. Табиийки, шундан сўнг аҳвол ижобий томонга ўзгарганлиги ҳақиқат. Лекин орадан кўп ўтмай, очиги, янги йилнинг ilk кунлари яна Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларининг кўпгина туманларида электр тизимида узлуксиз узилиш бошлангани ҳақида ачинарли хабарлар тарқалди.

Сурхондарё вилоятининг Қизириқ, Бандиҳон, Ангор, Музработ туманларида ҳам аҳвол бундан бешбаттар. Ҳар куни чироқ айни кечки овқат пайти ўчириб ташланмоқда. Айниқса, Қизириқ туманинаги “Истара”, “Кунчиқиши”, “Яккаторак” маҳаллаларида қиш бошлангандан бўён электр чироғидан юрак ўйноғи бўлиб қолдик, дея ёзди шу қишлоқларда яшовчи ўнлаб фуқаролар. Мана сизга мамлакат энергетика тизимининг аҳволи. Ҳатто оддий ичимлик суви ва табиий газ, электр токи бўлмаса... зимистон қиш кечаларида аҳволни бир кўз олдингизга келтиринг-а!

Бундай оғрикли дарду ҳасратларни қоғозга туширишдан юрак оғриб, мақоламизга сўнгги нуқта кўйилаётган маҳал, 5 январь кундузи соат учда Китоб туман ҳокимлиги билан боғландим. Мутасаддилардан бири шундай изоҳ берди: “Афсуски, бу муаммонинг ечимини тополмаямиз. Кечаги вазирлик ахборотидан бўлак ҳеч қандай жўяли маълумот йўқ. Вазирликка неча марта боғланишга уриндик. Фойдаси бўлмаяпти. Одамлар 4 январь чироқ ўчганидан бери тинимсиз

жабрланаётган одамларга мўмайгина даромад топишини кўзлаётган олғирлар тофёнбагирларидаги кўп йиллик арчалар, дўланалар ва бошқа энг фойдали дараҳтларни шафқатсизларча кесиб, фалон пулга сотиб юбормаслигига ким кафолат беради? Ҳозир айримлар имконизлизикдан ўз ҳовлисидан ташқарига чиқиб, боғлар ва кўча-кўйлардаги қаровсиз тут ва бошқа мевали дараҳтларни ҳам ўтинлик учун кесиб, чолиб кетиш ҳоллари учрайти. Оқибатда экологик таназзулга юз тутамиз бу аҳволда...”

Биламиз, бошқа уч фаслда ҳам ҳар қандай қийинчилик ва мушкулликларни мардона енгиги келаётган халқимиз айни қишли-қировли шу кунларда дуч келаётган оғрикли муаммолари ва жавобсиз қолаётган айрим саволларига ечим излаш битта вазирлик ва бошқа мутасаддилар қўлидан келмаслиги аён. Лекин ташқариди қилич қайраб турган қиш фаслиниң ўтишини турли хил қуруқ, ёлғон ваъда, важ-корсонлар билан кутиб турганларга айтар сўзимиз битта: Президент қайта-қайта таъкидлаб чарчамаётган халқни рози қилишдек муқаддас бурч ва вазифани уддалай олмасангиз, катта карvon йўлига чиқаётган юрт тараққиётига тўғаноқ бўлманг, ишончни оқлолмаяпсизми, марҳамат қилиб ўрнингизни бўшатиб қўйинг. Илтимос, ўзингизни ҳам, бизни ҳам беҳудага қийнаманг. Шоир куйиниб ёзганидек, ёлғонга ўргатманг бизни!

Норқобил ЖАЛИЛОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Манба: “Хуррият” газетаси,
6 январ, чоршанба

Мактаб ҳудудида... кўп қаватли уй курилиши мумкинми?

Андижон шаҳар ҳалқ таълими бўлимига қарашли 19-умумтаълим мактаби айни кунда муҳокамалар марказида. Нега дейизими?

Таълим муассасасининг очиқ спорт майдонига тадбиркорлар томонидан кўп қаватли уй-жой қурилиши режалаштирилмоқда. Минг таассуфки, тегишли мутасаддилар бу ҳолатга ҳалигача етарлича муносабат билдирилмаптилар.

Кизиқ, бир ўйлаб кўринг. Мактаб тасарруфидаги майдонда ҳам таълим маскани, ҳам аҳоли уй-жойлари... қаранг-а, қандай “уйгунлик”!

Аслида бу ҳолатга изоҳ бериши шарт бўлган масъул идораларнинг жимгина, томошабин бўлиб, сукут сақлаётгани балки ризолик аломатидир. Лекин эртага бундай лоқайдлик жуда қимматга тушиби ҳақида ҳеч ким ўйламаётгани фалати.

Дастлаб мазкур мактаб ўқувчи-ларининг ота-оналари томонидан йўлланган мурожаатда таълим масканига қўшимча ўқув биноси қурилиши зарурлиги ва бунинг учун амалий ёрдам берилиши

сўралган эди. Бу масала бўйича Андижон шаҳар ҳокимига юборган депутатлик сўровим, албатта, натижасиз қолмади. Муаммо тегишли масъуллар иштирокида ўрганишлар 19-умумтаълим мактабининг 570 ўринга мўлжаллангани, бироқ айни вақтда маскандада 1минг 300 нафар ўқувчи таълим олаётганини кўрсатди. Бу эса амалдаги қонунчиликда белгиланган ўринлар меъёридан 2.4 баробарга ортиқ деганидир. Бунинг устига мактабда синфоналар етишмайди. Мана сизга муаммоларнинг қалашиб ётганига исбот!

Бироқ юзага келган айни муаммони ўз вақтида бартараф этиш ўрнига айрим “ишибилармонлар”нинг манфаатлари учун таълим даргоҳи ҳудудидан ўзбошимчалик билан фойдаланиб, кўп қаватли уй

курилишига изн берилиши тўғри-микан? Кўр-кўронада очиқ спорт майдонига арzon деб аталаётган замонавий уй-жойларнинг қурилишидан мактабга не наф? Бунинг ўрнига таълим муассасасининг бир-бирига уланиб кетаётган муаммоларни ҳал этишга вақт ва маблаг сарфланса бўлмайдими?

Мазкур муаммонинг ечими хусусида ўтган 2020 йилнинг 10 декабрь куни ҳалқ депутатлари Андижон шаҳар кенгашининг ўн учинчи сессиясида ҳам бир ноиб сифатида ўзимнинг холисона муносабатимни билдирилган эдим. Лекин бу масала ҳамон очиқ қолаётгани турли жумбоқли саволларни ўртага чиқармоқда.

Мамлакатимизда ёш авлодни билимли, салоҳиятли ва замон талабларига мос этиб тарбиялашга, ўқувчиларнинг бўш вақтларидан унумли фойдаланиш, тўғарак машгулотлари ва қўшимча дарслар ўтиш ишларини юқори босқичга кўтаришга катта эътибор

берилаётган бир пайтда айрим қурувчи-тадбиркорларнинг бундай “кутилмаган лойиҳалар”ни амалга оширимоққа бел боғлагани шу ҳудуд аҳлини ўллантириб қўймоқда?

Ёки саволни бошқаражоқ қўйсан балки ўринли бўлар: Андижон шаҳрида қурилиши режалаштирилаётган, нархлари арzonлиги қайта-қайта таъкидланаётган кўп хонадонли үйларни қуриш айрим жойларда мана шундай мактаб, боғчалар жойлашган ҳудудларга қурилаётгани ҳисобиганикан?..

Ушбу қурилиш ишлари шаҳар-созлик меъёrlарига қай даражада тўғри келади?!

Андижондаги мутасаддилардан бу каби саволларга жавоб кутаман.

Шуҳратбек КАРИМОВ,
Ҳалқ депутатлари Андижон шаҳар кенгаши депутати

Соҳиба Худойбердиева

Андижон вилояти Балиқчи туманида туғилган. 1999 йилдан бўён тадбиркорлик билан шуғулланади.

“Коинот” фермер хўжалиги раҳбари.

2018 йилда “Шухрат” медалига сазовор бўлган.

Пандемия даврида кам таъминланган аҳолини моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашда кўрсатган хизматлари учун “Меҳр-саҳоват” кўкрак нишони билан тақдирланди.

“Ишбилармон аёл – 2020” республика қўрик-танлови ғолибларидан бири.

Машақкатлар одамни кучли қилади

XXI ASR

Аёл киши учун уй, рўзгор ишларининг ўзи катта масъулият. Тонгдан тунга қадар тугамайдиган юмушлар, оила юки, фарзанд тарбияси... Эҳ-хе, у ёгини ўзингиз ҳисоблайверинг. Қисқача айтганда, қўёш тинса-да, ой тинса-да тинмайди ўзбек аёли! Ҳатто чарчогини-да оиласида, меҳнатда ёзади.

Бу кундалик вазифалар балиқчилик Соҳиба опа учун юмушларнинг бошланиши холос! Қолгани шундан сўнг. 60 гектарли фермер хўжалиги, “Камалак” хусусий бофчаси, туман марказидаги тикув цехи, аёллар гўзаллик салони ҳамда автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шохобчасидан хабар олмаса, кўнгли жойига тушмайди. Турли жойлардаги обьектларни бошқариш, иш фаолиятини самарали ташкил этиш, иш сифатини сақлаб қолиш... айтишга осон, аслида жуда мушкул. Яна шунда ҳам кулиб турган кўзлар, самимият ва шукроналик уфурган сўзлар билан қарши олади сизни.

– Синглим, пандемия мен учун катта мактаб бўлди, – дейди Соҳиба опа шунча ишга қандай улгурасиз, деган саволимга жавоб берар экан. – Бувиларимиз қулоғимизга қўроғшиндек қуйиб кетган “уф” тортма, деган насиҳат-танбехларининг мағзини обдон чақиб қўраман доим. Юриб турган ёғимизни қадрласак, иш бажараётган қўлларимизни кўзимизга суртсак, юрагимизнинг ҳар товушига бир шукр этсак кам аслида. Каратинда яқинларимизни ҳам бағримизга боса олмай, жонимизни ҳовчулаб, эшиқдан чиқолмай қолганимизда эртадан кечгача далада меҳнат қилиб ўтган кунларим ҳолвадек туюлди. Ўлмасам, тўхтамай, нолимай ишлайман деб сўз бердим ўзимга (кулади).

Яна англадимки, инсон биринчи навбатда ўз саломатлигига ёътиборли бўлиши керак экан. Тинч ҳаётимизнинг шукронаси сифатида меҳр-мурувватли бўлиш, саховатни унутмасликни ўргатди.

Бир нарса мени қувонтирдики, ўзбек халқи ўзининг меҳр-оқи-

батлиигини мана шундай оғир кунларда яна бир бор исботлади. Ҳалқимиз жисплашди, бир-бирини

қўллаб-қувватлашга ўрганди, бағрикенг инсонларнинг кўрсатган меҳр-мурувват ва кўмаклари айrim хасисларга намуна бўлди. Президентимизнинг ана шундай саховатпеша юртдошларим қатори менга ҳам “Меҳр-саҳоват” кўкрак нишони ҳадя этгани ҳеч бир ишимиз давлат, ҳукумат эътиборидан четда қолмаслигини яна бир бор англаатди.

– Фермерлик аёл кишига мушкул эмасми?

– Асло! Ахир онамизнинг қўлидан эмаклаб тушганимиз шу ер, гул экканимиз,райхон уруғи сепганимиз шу ер, баҳри дилимизни очган, тотли неъматлар ҳадя этган ҳам. Болаликдан тараганимиз, қараганимиз ҳам ер. Фермерлик – шу меҳнатларнинг катта ер майдонида бажарилиши холос. Ерни вақтида тайёрлаб,

урӯни вақтида қадасанг, ҳар бир тадбирни кечиктирмай бажарсанг, у сендан меҳрини аямайди. Заминнинг табассуми – ҳосил, баракадир!

Она замин алдамайди. Ишона-

ларга, хўжалигимиз аъзоларига улашдик.

Хуллас, йилнинг тўрт фаслида ҳам турли қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириб, бозорни таъминлаб турамиз.

– Тикув корхонангизда спорт анжомлари тикилар экан?

– Сўнгги пайтларда юртдошларимизнинг спортга қизиқиши янада ортган. Фарзандларини соғломлаштириш, чиниқтириш масканларига етаклаб кетаётган ота-оналарни кўп кўраман. Шуларни кузатиб, спорт анжомлари тайёрлашни мақсад қилдик. Спортчиларимиз катта мэрраларни эгалаганда биз ҳам қувониб, ғурурлансак дейман. Корхонамизда меҳнат қиласиган 12 нафар моҳир тикувчининг ҳам ниятлари шу. Маҳсулотларимизни ички бозордан ташқари қўшни Қирғизистонга ҳам экспорт қиласиз.

Бу соҳага ўзимнинг ҳам қизиқишим катта. “Бунёдкор аёл”, “Ишбилармон аёл” қўрик-танловларидан ташқари “Аёл соғлом бўлса, оила соғлом ва мустаҳкам бўлади” шиори остида ўтказилаётган спорт мусобақаларида жамоамиз билан фаол иштирок этиб келяпмиз. Кубокларимиз ҳам талайгина.

– Ҳўш, шунча машақкатларни енгигиб ўтибсиз, улар сизга нима берди?

– Бу мушкулотлар, ҳаёт синовлари шахсан менга куч-кувват, янги-янги foялар туғилишига туртки, ўзига хос рух, далда берди. Машақкатлар одамни чиниқтиради, пишитади, атрофга теранроқ қарай бошлайсиз. Ёнингизда яхши одамлар кўплигини ҳис қиласиз. Ва қўлдан келгунича меҳр-мурувватли бўлмоқча интиласиз.

**“XXI asr” мухбири
Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА
суҳбатлашди.**

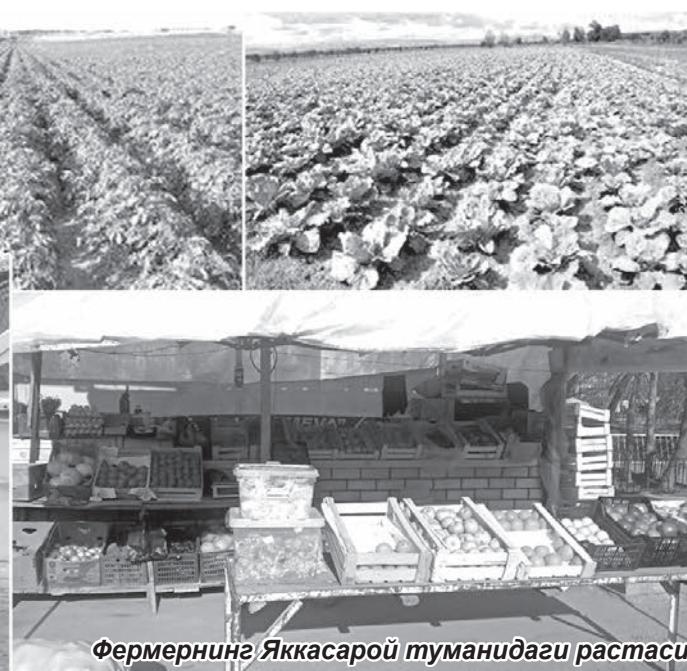

Мамлакатимизнинг аксар катта шаҳарларида мева-сабзавотлар қимматлашиб кетаётганидан нолимаган одам йўқ ҳисоби. Баъзилар эса бу ҳолдан ҳайрон. Ҳақиқатан ҳам нега серқуёш, ерига чўп сукса кўкарадиган, деҳқону боғбонлар дараҳт баргларидан ҳам кўп бўлган ўлкамизда меваю сабзавотлар сув текин бўлиб кетмайди? Ҳеч ким жавоб сифатида ягона сабабни айтольмаса керак. Чунки сабаблар бисёр. Ва улар ичидаги асосийларидан бири, назаримизда, кўпгина жойларда фермерларимиз лозим даражада кўллаб-кувватланмаётгани, ҳақ-хуқуқлари назар-писанд қилинмаётганидир. Шундай дейишга асос борми ўзи? Бор.

Мана, масалан, Моҳидил Алимардоновани олайлик. У фаллачилик ва мева-сабзавотчилик билан шуғулланаётган минглаб фермерларимиздан бири. 2019 йили Қиброй туман қенгашига O'zLiDeРдан депутат этиб сайланган. Мазкур тумандаги “Шарқ-Моҳинур” фермер хўжалигини 14 йилдан бери бошқарди. Мулқдор бўлган илк даврларда не-не мушкулларга рўбарў бўлмади, дейсиз. Дала машиқатлари,

Фермер, депутат Моҳидил Алимардонова

Фермернинг Яккасарой туманидаги растанаси

экинни парваришилаш заҳмати буйруқбозликтин турфа кўринишлари олдида ҳолва бўлиб қолди. Чунончи, қайсиdir йили 29 гектарлик ерининг 8 гектари ими-жимида бошқа одамлар тасарруфига ўтиб кетганди.

“Эрталаб далага борсам, бегона икки йигит юрибди, дея эслайди фермер. – Опа, чиқинг, бу ерлар бизники бўлди, – дейишди улар. Тавба, ҳеч ким менга бир оғиз ҳабар бермаган, огоҳлантиргмаган. Хуллас, ҳе йўқ, бе йўқ, дабдурустдан ер майдоним 21 гектар бўлиб қолди. Шундай бўлгач, ким ерга меҳр беради, ишида унум бўлади? Майли, ўтган ишга салавот.

Президентимиз 29 декабрь куни Олий Мажлисга Мурожаатномасида “Аввало, фермер ва деҳқонларнинг ердан манфаатдорлигини ошириш керак. ...Бу борада ердан фойдаланиш ҳуқуқларини кафолатлаш ва ерларни бозор активларига айлантириш масаласини кўриб чиқиша вақти келди”, дедилар. Бу сўзларни эшитиб, анча енгил тортдим. Ижобий ўзгаришлар бўлишига ишонаман”.

Хозир эса Моҳидил Алимардоновани бошқа ташвишлар қўйиляпти.

Масалани бир бошдан баён қиласиз. 2010 йил 27 январда Тошкент шаҳар аҳолисини асосий турдаги озиқ-овқат ва ноозик-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш даражасини янада яхшилаш масалалари юзасидан Вазирлар Маҳкамаси йиғилиши ўтказилди. Унинг баённомасига асосан Тошкент шаҳар ҳокимлиги қарори чиқарилиб, жумладан, “Шарқ-Моҳинур” фермер хўжалигига мева-сабзавотлар сотишга мўлжалланган тургун савдо шохобчасини қуриш учун Яккасарой тумани, Бобур кўчасидаги кўп қаватли уйлар яқинидан 4 сотих ер ажратилди. Афсуски, фермернинг қувончи узоқча чўзилмади. Ана шу ер остидан катта кучланиши кабеллар ўтганилиги сабабли тегишли идоралар-

Ўзимиз ўтирган шохни ўзимиз кесмайлик!

йўналтирилган навбатдаги фармон ва қарори эълон қилинди. Давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 8 июнданги ПК-4742 сонли қарори ҳамда 2020 йил 20 июлдаги ПФ-6029 сонли фармони фермеримизга янги умид бағишилади, далда бўлди. Бироқ ҳокимликнинг унга муносабати эскилигича қолди. Тўғри, мутасаддилар унга ён босгандек бўлишиди. Фермерга товуқ катагидек келадиган, “енгил тиғдаги”, яъни омонатгина, энг ёмони – кейинчалик бузилиш эҳтимоли юқори бўлган бир дўкончани 250 млн. сўмга сотиб олишни таклиф қилишиди. Турган гапки, Моҳидил Алимардонова бунга кўнмади. Яна ҳокимликка келганида унга айтишди, “юқори”дан наманганлик фермерлар рўйхати туширилган, улар учун туманда дала дўконлари қуриляпти, бошқа фермерларга руҳсат йўқ ҳозирча... Ажаб, Тошкент қайда-ю, Наманган қайда? Пойтахтнинг шундоққина бикинида маҳсулот етиштираётган ер эгаларига йўл очиб бериш, ҳам сотувчи, ҳам харидор, умуман, барча учун мақбул эмасми?

Үн кун аввал фермер туман ҳокимлигидан хат олди. Unda M. Алимардоновадан мева-сабзавот растанаси фаолиятини дарҳол тўхтатиши, пештахта ва соябонни олиб кетиш талаб қилинган. Ушбу талаб меъёрий ҳужжатлар билан асослантирилган.

– Хатда мулк ҳуқуқи эътироф қилиниши, яъни менга дўкон учун бир парча ер ажратилиши ҳокимлик ваколатига кирмаслиги баён этилган, – дейди фермер. – Қизиқ, қурилаётган дўконни бузишга ваколати бор экан-да. Қолаверса, шаҳарда кўплаб фермерларнинг дала дўконлари ишлаб турибди. Буни қандай изоҳлаш мумкин? Тошкент шаҳар давлат солик бошқармаси ва Тошкент шаҳар ИИББнинг кўшма фармойиши ҳам рўйчай қилингани. Аммо менинг на солик, на бошқа масалада тилим қисиқ жойим йўқ. Қисқаси, қонунлар ишламаслигига, устига-устак, бальзи нормалар бир-бирига зидлигига яна дуч келдим, бунинг алами, оғриги танамни зирқиратяпти.

Фермер айтаётган гаплар янгилик эмас. Хусусан, Олий Мажлис Сенати раиси Танзила Норбоева 2019 йили бўлиб ўтган бир йигилишда шундай деди: “Бизнинг қонунчилигимиз “бардак” аҳволга келиб қолган. Жамият учун керакли қонунлар қабул қилинади. Лекин кейин бирон-бир вазирлик ёки идора қонуности ҳужжатини шунаقا “чиройли” ишлаб чиқадики, натижада ўша қонун ишламайди. Бир-бирини инкор қиладиган қонунлар ҳам жуда кўп”.

Хуллас, нима бўлганда ҳам, ҳар қандай вазиятда ҳам фермерни кўллаш даркор. Президентимиз айтганлари-дек, деҳқон бу – ҳаётнинг бақувват устуни, тирикликнинг мустаҳкам таянчидир. Ўзимиз ўтирган шохни ўзимиз кесмайлик!

Беҳзод ИСРОИЛОВ,
“XXI asr” мухбири

дан дўкон қуриш учун руҳсат олиб бўлмади. Қишлоқ мулқдори туман (собик) ҳокимига қайта-қайта мурожаат қилди. Ҳар сафар ҳоким “бошқа жойдан ер ажратиб берамиз, сабр қилиб туринг” деб, унинг қўйини пуҷ ёнғоққа тўлдириб жўнатаверди. Бу орада ўша 4 сотих ер аллакимларга мөхмонхона қуриш учун берилди (ернинг янги эгалари қурилиш тақиқланган жойга қандай қилиб бино тиклашди, буниси бизга қоронгу). Фермер бундан мөхмонхона биттаёзган пайтдагина – 2014 йили хабар топди. Ҳужжатлар билан ҳам, фермер хоҳиши билан ҳам ҳисоблашилмаган, ер шартта олиб қўйилган, вассалом. Бошқа одам, балки, бу ишдан кўнгли совиб, қўл силтаб кетган бўларди. Лекин Алимардонова қийинчиликларда тобланган аёл эмасми, таслим бўлмади. 2018 йил аввалида Яккасарой тумани Бошлиқ кўчасидаги Армуғон маҳалласида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиладиган раста қуришга эришди. Бироқ, раста – растана. Мева-сабзавотлар ёзда сўлийди, қишида совуқ уради. Фермер 20 кв.м.лик пештахта ўрнида девори ойна ва пластиқдан иборат, ихчамгина дўконча қуриш учун ҳокимликдан руҳсат олиш учун роса елиб-югурди. Кўп марта чора истаб борса-да, туман ҳокими ўринбосари (собик) Ойбек Дониев қабул қилмайди, ёзма мурожаатларига жавоб қайтармайди. Фақат бир марта растага келади ва ҳоким бу жойни бошқа одамга вайда қилганини айтиб, аёлни шаштидан қайтармоқчи бўлади, савdoni тўхтатиши талаб қилади. Ўз навбатида фермер раста яқинидаги озиқ-овқат дўконларига ишора қилиб, “Хўш, булар кимдан руҳсат олган?”, дейди. Ўринбосар жаҳли чиқиб, бошқалар билан ишингиз бўлмасин, дея зарда қилади... Бир неча кун ўтгач – 2019 йил 1 июнда яна келиб, фермер хўжалигининг савдо билан шуғулланаётган ходимларини жарима солиш, қаматиш билан қўрқитиб, ҳайдаб юбо-

ради. Шундан кейин фермер “Ахир, барибири қонунлар мен томонда-ку” дейа дўконча қуришни бошлайди. Ҳоким ўринбосари уни буздириб ташлайди. Шу хатти-ҳаракати билан у яна бир қонунбузарликка йўл қўяди: Шаҳарсозлик кодексининг 20-моддасига биноан тадбиркорлик субъектларининг шаҳарсозлик фаолиятини чеклаш, тўхтатиб қўйиш ва тақиқлаш фақат суд тартибида амалга оширилиши белгиланган. Савол тугилади: фермер – тадбиркорми? Албатта. “Фермер хўжалиги тўғрисида”ги қонунга кўра, фермер хўжалиги қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етишириш ҳамда қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа фаолият турлари билан шуғулланувчи тадбиркорлик субъектиди. Шунингдек, мазкур қонунга мувофиқ фермер хўжалиги маҳсулот етишириш билан бирга уларни сақлаш ва реализация қилиш ҳуқуқига ҳам эга. “Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида”ги қонуннинг 34-моддасида давлат органлари, бошқа ташкилотлар ҳамда уларнинг мансабдор шахслари тадбиркорлик субъектларининг қонун доирасида амалга ошираётган фаолиятига аралашшига ҳақли эмаслиги баён қилинган. Ушбу ҳужжатда, шунингдек, давлат бошқаруви органлари тадбиркорлик субъектларига ўз товарларини (ишларини, хизматларини) ташки ва ички бозорларда реализация қилишда кўмак бериши лозимлиги ҳам назарда тутилган. Бинобарин, қишлоқ мулқдори ўз қонуний ҳақини талаб қилди – туман ҳокимига (собик) қайта-қайта ёзма равишда мурожаат этди. Жавоб бўлмади. Кўп уринишилардан сўнг, 2019 йил 8 августда хўжалик юристи билан бирга амаллаб ҳоким қабулига кирди. Туман раҳбари уларни эшитишни ҳам истамай, кабинетидан кувиб чиқарди...

Ҳайрон қоласан киши, юрт маъмурчилиги, тўкин-сочинлик, арzonчилиқда фермер қандай ўрин тутишини ҳеч ким

Анвар
ОБИДЖОН

Пул алмаштирилаётган бонкани эслатувчи тиқин бекатда “Фрунзенинг ҳайкалини-ку мажақлашди, лекин тағидаги отда нима айб?” – деган мұлоҳа-зани каллада әзғилад турувдимки, ел-камга “шап” этиб түшгандың күпіраётган айвонпешана банда мени үзига үгіриб, күзимга шүнғишига интилди:

– Калишимни нима қип қўйдинг, ука?

Учоқларни, ҳарбий кемаларни үма-ришига ўтган замонамиз чаккибосарла-ри шаънига иснод бўлиб ёғилувчи бу хархашадан довдираб қолдим. “Қанақа калиш?” – деб анқайиб савол бердим.

– Таши қора, ичи қизил... Патаги гулдор шолчадан...

– Калла жойидами? Менга калишин-гизнинг нима кераги бор?

Айвонпешананинг қўзи гилосдан ситилаётган данақдек бўртиб чиқди:

– Ҳа керакмас-а! Керак бўлма-са, осонгина дўппи турганида, атай оёғимдагини илиб кетармидинг? Кали-шимни нима қип қўйдинг, ука?

Бекатда улов кутавериб диққати ошганларга эрмак ўз оёғи билан келди, “чўқи-чўқи”га итқитилган хўроздардек жонли доиранинг ичидаги қамалдик-қол-дик. Бирорнинг кулфатидан томоша ясовчилар бемаъниликтан маъни қи-диришига уринишади.

– Ўлар жонга нимани талашяпти булар?

– Ким нимани шилибди, ўзи?

Бекатдаги ғала-ғовур бозордан чиқаётганларнинг ҳам эътиборини тортиб, теграмиздаги “хўроздоз”лар кўпайганидан кўпайиб бораётганиди. Юрагимни ғулгула қоплади. Бирорта оғзи маймок: “Туй иккаласиням!” дебворса борми!

Хайрият, даврада шу ӯрамнинг на-зоратчи миршаби пайдо бўлди. “Нима гап? Бизга қандай шикоятлар бор?” деб чимирилди у. Мен то сўзга оғиз жуфт-лагунимча айвонпешана ташаббусни дангал кўлга олди:

– Пешанам қурсин, ука, калишни урдирвордим. Гумоним манавиндан!

Миршаб даъвогарнинг арзини ча-ла-пула эштибоқ, кўлимдаги дипло-матта алоҳида шубҳа билан боқди. Қутичани очиб кўрсан бўладими, деб кўл чўзган эди, бу нарса менини эмас-лигини айттиб, тихирланганимча ортга чекиндим.

Дипломат ростданам менини эмас-ди. Ҳар гал ишхонамга ҳол сўраб кир-ганида, гоҳ шамсиясини, гоҳ шляпаси-ни, баъзан, ҳатто, сигаретини унтиб қолдирувчи дўстим доктор Паришоний бугун дипломатини эсдан чиқариб жилворгани, бирорнинг буюмини титиш эса одоб қоидаларига томоман хилоф-лигини тушуниришига уринаётганимда айвонпешана жон-жаҳди билан янга ёқамга ёпишди:

– Намунча гапни айлантирасан, вей? Калишимни нима қип қўйдинг, ука?

ласанми?

– Кампазитир қутисини очсин. Гап тамом!

Оломонни тарқатишга кучи етмаслигини сезган миршаб қўзи жовдиратанича қора кў-зойнакли кимсага тикилди. Қора кўзойнакли кимсага доктор Паришонийнинг қаерда яшаши-ни мендан сўраб билгач, шоғёр-ни уни олиб келишга жўнатди.

– Калиш қутичадан чиқмаса, ўзингиздан кўринг, – деб айвонпе-шанага ўдағайлари мир-шаб.

– Менга пўписа қи-лишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ! – миршаб-га бўйин чўзди ай-вонпешана. – Уруш ветирониман мен!

Туришидан

Гирмон уруши учун ёшроқ, Аффон уру-ши учун кексароқ к ў р и -нувчи бу нусханинг сўнгги сўз-лари бир мендаги-на гумон уйғотиб

Калишимни нима қип қўйдинг?!

– Анави манавининг калишини ёпиштирганга ўшайди.

Айвонпешанани эса шу топда на атрофдагилар, на атрофдагиларнинг фикри қизиқтираётганди.

– Айбим анави супада сал кўзим илинганими? – деб хуружини давом эттириди у. – Кунинг менга қолганакан, пайпокни уриб кетавермайсанми, жўлик. Ялангоёқдан кўра қўлантаёқ юрсам, элда бунчалик беобруй бўлмасидим. Ма, буниям ол энди!

Шундай деди-ю, қўлидаги саҳтиён пайпокни юзимга отди. Тўқсон биринчи йилнинг ўн тўққизинчи августида бир пиёниста уйимга туйқус кириб келиб, ГКЧПнинг мазкур маҳалла бўйича фавқулодда вакили экани, унга олий маълумотлилар хонадонидаги арақларни мусодара қилиш топширилганини айтганида, бисотимда лоақал бирор қултум мусаллас ўйқилигидан ўта ноку-лай аҳволда қолган эдим. Шу ҷоғдаги хижолатпазлик ундан ҳам ўтиб тушди.

– Менга қаранг, ака... жон ака, – дедим, айвонпешанага ялинчоқланиб, – дўйконни қўйиб турайлик, энг зўр калиш чайқовда қанча?

– Кавланма! – деб чўнтағимга суқи-лаётган қўлимни шапатилиди у. – Саб-зипўчоқ рўбилингни эчкингга сол. Бир ётиб тургунингча гутурт уч миллиён бўпқоладиган замонда юрибсан. Менга молимни бер... Калишимни нима қип қўйдинг, ука?

Қарасам бўлмайдиган. Рақибдан баланд келиш учун бақириб кўриш ус-лубини танладим:

– Ҳов, мирзагофил, мени ким деб ўйла-япсиз? Таникли зотларданман! Каттакон бир симфоник оркестрда гўсногорачи-ман! Нима, калишингизни олиб бориб, ошнамнинг гармонига ямақ қиласманми?

Томоша ясовчилар энди мен томон-даги паллага ўтиши.

– Тўғри-да, шу одам калишга зорми?

– Оёғидаги патинкани қара, мингта-лигингни тепиб ўтаман деб туриби.

– Ҳў, пешанаси ишган, қўйвор ноға-рочини!

Томоша ясовчилар қайтадан нариги паллага оғишиди.

– Дипломатни очмаяпти. Бир гап бор.

– Шу эплаштирган-да. Кампазитир-дан ўғри чиқмайди, деган ҳадис йўқ, оғайнилар.

– Ҳў, мелиса, маҳкам ушла ногора-чини!

Оломондан оқ фотиҳа олган миршаб қатъий тарзда буюрди:

– Қутичани очинг деяпман! Очинг яхшиликча!

Беодоблик қилишга мажбурлик одобсизликка кирмайди. Дипломатни очиши жазм этдим. Аммо очолмадим. Қулфи рақамли фидиракчалар билан тилсимланган экан. Миршаб ҳам фидиракчаларни айлантириб, ҳар хил сонларни териб кўрди. Билими етмади.

– Кулфини қасдан чалкаштирови-рибсан-ку, кунжара еган, – деб пишқири-ди айвонпешана. – Калишимни нима қип қўйдинг, ука?

Бу орада томоша ясовчilarнинг сафи кенгая бориб, оломон катта кў-чанинг ярмигача ёйилиб ултурган эди.

Шу пайт, сарғимтил ойнали башсанг машина “вапап-вапап” қилганича орага ёриб кириб, бекат яқинида тўхтади. Ундан түшган қора кўзойнакли кимса миршабни ёнига тортди, ниманидир су-ришистириди. Миршаб унинг қулоғига бош тиққудек бўлиб, узоқ шивирлади. Тим қора кўзойнаклини ортидаги нигоҳ дам мени, дам айвонпешанани диққат билан кузатаётганини аниқ сезиб турардим. Миршаб бор сепини ёйиб бўлгач, қора кўзойнакли кимса салобат билан келиб, айвонпешанага биқин тиради:

– Чиқинг машинага. Калишини ўзимиз ташкил қиласмиш.

– Вей, гадоймасман мен, – жizzаки-ланди айвонпешана.– Зўр бўлсанг, ана-винга осил, ука. Очсин сандиқчасини.

Томоша ясовчilarнинг жовур-жу-вири авжига минди.

– Ҳақ гап! Очсин дипломатини. Кўрайлик.

– Ҳамманг битта ялангоёққа ёпишво-

қолмаган экан. “Масалан, қайси жангларда иштирок этгансиз, акахон?” деб савол берди қора кўзойнакли кимса.

– Кўча жангларида қатнашганиман! Нимайди?

– Сталинграддаги кўчадами, ёки...

Айвонпешананинг қўзлари саросимали ўйнаб: “Норозиман! Адолатсиз тергов бу!” деб гап бошлаган эдик, оғзининг олдида сопи узун микрофон пайдо бўлганини кўриб, ҳалқумига чандир тиқилгандек “ҳиқ” этиб тўхтаб қолди. Сўнг одамлар ортидан бўйлаган кўйи микрофон тутиб турган тиржайма йигитга чақайиб деди:

– Ҳўш? Сабаб?

– Чет эл радиосиданман, – чийил-лади тиржайма йигит.– Нимадан норозисиз? Бу намойишнинг сабаби нима?

– Намойиш?! – терисидан чиққудек бўлиб бўкирди айвонпешана. – Ким нимасини намойиш қип қўйибди?

Ҳеббивой одамларни тўплаб, бирор нарсасини кўрсатяптими? Ё сенга арз қилганимминан давлатингдан исказбопар келиб, калишимни топиб берадими? Ол нарекка! Ҳе, никрапўнингга Ҳайёмни робойиси!

Яна ўша “вапап-вапап”лар янграб, башсанг машинада доктор Паришоний ҳам этиб келди. Машинадан тушаётib мени кўрди-ю, негадир ранги бўзарби кетди. “Манави дипломат сизникими?” деб сўради ундан қора кўзойнакли кимса. Паришоний тасдиқлагач, “очинг” деб фармон берди. Титроқ бармоқлар тилсимланган рақамларни теришга тутинди. Қулф шарақлаб чertiлди. Миршаб дипломатни кўлига олиб, қопқорини очди. Унинг ичиди... не кўз билан кўрайки, шолча патакли бир жуфт эски калиш эгизак маймунчалардек иш-шайиб турарди. Дамим ичимга тушиб, тарракланиб қолдим. Атрофдагилар тенгдан оҳ тортиб юбориши.

Доктор Паришонийнинг қораси кўрингандада, бирдан қоши иланг-билинг бўлиб, ўзини миршабнинг панасига олишга уринган айвонпешана “Ҳа, эсим курсин-а”, деб бошига шапатилаб

мунгайди.

– Ие, ўзлари шуттамидалар? – ай-вонпешанага қўзи тушиб, доктор Па-ришонийнинг юзига қон югурди. – Ҳе, Ҳебби полvon бўлмай, ҳар нарса бўлинг. Молдек ичволиб, транспортни чойхона-да қолдириб кетибсиз-ку. Тожи-само-вор эланиб ётиб, калишингизни кўлимга тутқазувди. Қачонгача буюмларингизни орtingиздан йигиб юраман, кўшни?

...Уйга келиб ҳам кайфиятим очил-мади. Юрагимда кимдир ҳануз хамир корар, бутун бошли рок-гурӯҳ миямни тепалаб рақс тушаётгандек эди: “Қандай шармандалик! Мухлисларимдан баъзилари ўша бекатдаги ахволимни кўрган бўлишса...”

Ховуримни босиш учун айвондаги пақирдан муздек сув симиридим. Уй ичидан “чув-в, чув-в” қилиб тарала-ётган товуш ҳам бошимни чўқилаёт-гандек туюлди. Нодон кенжатоим ҳақиқатни яна хориж радиосидан кидирияпти, чоғи.

Ён-веримдаги хонадонлар билан алоқани яхшилаш мақсадида кейинги пайтлар уйда машқ қилмай қўйганидим. Шу топда бирор латиф куй чалиб, ўзимни овутгим келди. Илҳом иситмасида ўрнимдан туриб, йигрма пудли хумни эслатувчи жонажон гўсногорамга яқин бордим. Қайрағочдан ясалган урақни қозиқдан олиб, сопидаги қайишни билакка илаётганимда, ичкаридаги ра-дионинг чувилашлари тиниб, ниҳоят, одамзоднинг овози янграги: “...бозор олдидағи бекат майдони одамга лиқ тўлиб кетган. Мухбиризимзинг фик-рича, бу каттакон намойишга калиш етишмаслиги сабаб бўлган”.

Сухандон “Собиқ Шўро империёси-нинг бошқа ҳудудларида ҳам...” деб ах-боротни давом эттираётганида, ўзимни сабрсиз оламнинг можаролари саҳна-сидан четроққа олиб қочишига тиришиб, гўсногорамда зўр бериб “Алиқамбар”ни чала бошладим:

– Гум-гум! Гумбира-гум! Гум-гум! Гумбира-гум!..

Агар бир-икки мартағина эшитганимда эди, бу мавзуда ёзмай құя қолардим. Ҳа энди-и, гуруч курмаксиз бўлмайди, йўл нозирларининг ҳайдовчиларни чув тушириши кунда-шунда ҳодиса эмас, уч-тўрт тирақи ҳамма соҳада учрайди, деган хаёл голиб келди аввалига.

“Метангаз”га турнақтор навбат кутиш бир томондан шопирларнинг фойдасига ишлади, десам ишонарсиз. Нега десангиз, у ёқдан-бу ёқдан гап сотиб, фикр-тажриба алмашдилар. Айниқса, аввали “гаи”чи, ҳозирги ЙПХларга қарши бир ёқадан бош чиқариб “курашиб” ҳақидаги чақириқлар жўшқинлиги унча-мунча партияларнинг сайловолди тарғибот тадбирларида ҳам учрамаслиги ажабланарли эди. Бунақа норасмий “ўқув-тренинг”ларнинг санарадорлигини айтмайсизми яна. Ана шундай гурунглардан бирида ЙПХ ходимлари хизмат планшетига алдаб бармоқ бостириб олаётгани ва ўзбилгича жарима ёзиб юбораётгани ҳақида жиддий огоҳлантирилдик. Аввалига ишонмовдик.

Ижтимоий тармоқларда ҳам шопирлар фирибгар “гаи”чилардан ёзғирганига кўзим тушган, лекин эътибор қўлмагандим. Бу дунёда киммам ўзини аҳмоқ ё ноҳақман дейди?! Иккинчи марта, мана, тирик гувоҳлардан эшитиб, бир сергак тортдим-у, бoshingga тушмагунча билмас экансан бариб.

Хуллас, газетамиз чиқадиган куни (9 декабрь эди) ишдан кечроқ қайтаётгандим. Шота Руставели кўчасидан Муқимий кўчасига қайрилишда, қийшиқ кўпrikнинг тагида ЙПХнинг қизил таёғи ишорасига кўра ўзим ҳайдаб юрган, таҳририятимизга қарашли давлат рақами “748 DBA” бўлган Нексия машинасини четга олдим.

Нозир ҳужжатларни текшириб, бирор айб тополмагач, планшетини ишга солди. Дабдурустдан “Машинагизни стоянкага тиқамиз”, деб қолди. Нега? Унинг айтишича, 30 май куни расмийлаштирилган жаримани тўламасдан қочиб юрган эмишман. Формалининг психологик ҳужумидан, халқона қилиб айтганда, пишак дўқидан оёғим қалтираб қолиши қеракмиди? Дарҳол чўнтак ковлашга тушишим

Йўлдаги ёлғончилар

ёхуд ЙПХ планшетлари кимларни чув туширяпти?

керакмиди ё?..

Қанча беришим лозим? 115 минг сўм! Қандай қоидани бузиман? Йўл белгиси! Жарима суммаси билан сабаби бир-бирига мос келмаяптими? Қаерда содир бўлган бу воеа? Факт борми, видео ёки фото? Планшетда кўрсатилмас экан. Нега шу вақтгача хабар берилмаган? Бу ЙПХнинг муаммоси бўлмаса, кимнинг муаммоси? Огоҳлантирилмасам, мен қаердан биламан, сиртдан баённома тузуб юборишганини?..

Шу орада ҳалиги йигит телефон рақамимни ёзиб олди.
– Майли, машинангизни “стоянка” қилмаймиз, – ўзича марҳамат кўрсатган бўлди нозир. – Сизни ҳозирча қатъий огоҳлантирамиз.

Планшетга бармоқ босишмни сўради. Кўлим чўққа теккандай куйди. Метан шоҳобчасидаги гурунгларни эсладим бирдан. Нима бўлса бўлди энди. Машинага ўтирасан, жавобини эса мен бераман деган мазмунга ўхшаш гап қилганди бир гал.

Ушбу мақолани ёзишга мени мажбур қилган энг сўнгги сабаб эса қашқадарёлик тадбиркор Шавкат Каромовнинг ҳасратлари бўлди. Унинг facebook ижтимоий тармоғида ёзганларини ўқидим-у, йўл ҳаракати ҳавфисизлиги бўшқармаси вакилларининг айнан планшет билан боғлиқ алдоқчилиги оммавий тус

Бариб асабим бузилди. Икки кун ўйланиб юрдим: 30 май куни қаерга борган эканман? Каантин пайти эди-ку! Қандай қоидани бузган бўлишим мумкин?.. Энг ажабланарлиси, Тошкент шаҳар ИИББ йўл ҳаракати ҳавфисизлиги бўшқармаси базасидан текширирсан, ҳеч қандай жаримам йўқ экан.

Чиқмади! Анови нозир қаердан олди унда?! Гўл қилибди-да. Ёлғончи ЙПХ ходимининг психологик хуружи иш берганига қойил қолмай илож йўқ! “Камар-памар” деган жойидан жаримани илиб қўйибди. Яқин қариндошларини бир-бир эслашдан ўзга илож қолмади. Руҳий тинчланишнинг соғ ўзбекона усуllibарини қўллаб, анча ўзимга келвoldim.

Айтинг, фуқароларнинг асаби ЙПХчилар учун ўйинчоқми? Ҳайдовчилар руҳияти устида истаганча тажриба ўтказиш мумкин экан-да! Афсуски, бундақа лўттибозлар эгнидаги мундирни давлат кийдириб қўйганини, унинг ҳар қандай ножоиз хатти-ҳаракати халқда давлатга нисбатан ишончсизликни кучайтиришини ўйлаб ҳам кўрмайди. Президент ҳам амалдорларга қаратса қовунни сенлар туширасан, жавобини эса мен бераман деган мазмунга ўхшаш гап қилганди бир гал.

Ушбу мақолани ёзишга мени мажбур қилган энг сўнгги сабаб эса қашқадарёлик тадбиркор Шавкат Каромовнинг ҳасратлари бўлди. Унинг facebook ижтимоий тармоғида ёзганларини ўқидим-у, йўл ҳаракати ҳавфисизлиги бўшқармаси вакилларининг айнан планшет билан боғлиқ алдоқчилиги оммавий тус

олиб бораётганига шубҳам қолмади.

Ўзимиз айбормиз: ҳар формалига давлатнинг одами деб ишонамиз, оғиздан чиққанини қонун деб билализ. Зигирча ҳақимизни талаб қилсан, бошимизга бундан ҳам баттарроқ савдолар тушишига иқорлик, афсуски, асрлар бўйи қон-қонимизга сингиб кетган бедаво касалликка айланиб кетди. Устига устак, инсоний ҳукуқларимизни қўя туриңг, планшет дегич замонавий матоҳлардан ҳам айтарли бехабармиз.

Тадбиркор воқеасига қайтайлик: Шавкат Каромов ЙПХ ходимлари тўхтатганида кейинги ҳафта-үн кунлик ҳаётини югар-югарларга айланиб кетишини ҳаёлига ҳам келтирмаган эди. Планшетда кўриниб турган жарима шубҳа уйғотди. Қарзни бўйинга илиб юришга одатланмаган, тўловлардан вақтида қутулишга ўрганган. Нари борса, беш-олти кунга чўзилади. Бу нимаси экан, деб ҳайратланди.

Ҳайдовчи икки ярим ой бурунги воқеани эслолмади, қандай қоидани бузган эканман, дея сўраганида нозир “Аптечкангиз йўқлигига бўлса керак”, дея тусмоллади. “Ёпирай”, деб ёқа ушлади у. Қўринмас одам пайдо бўлибдими? Ким унинг машинасига кириб, яширинча титкилаб, аптечка қидирибди. Қарши шаҳар бўлумидаги ходимлар 115 000 сўмлик жарима камар учун эканини тахмин қилишди. Бўлмаган гап, ҳавфисизлик камарини доим тақади. Қоллаверса, шу пайтгача бирор “гаи” бунинг учун баённома тузмаган. Фото ёки видео радарларнинг ҳам мазкур функцияси ишга туширилмаган бўлса. Ахийри Ички ишлар

вазирлигига қарашли вилоят йўл ҳаракати ҳавфисизлиги бўшқармасига бориб масалага аниқлик киритиб олди.

Эслади, 7 октябрь куни Нишон туманига борганида йўл нозирлари тўхтатувди. Бирорининг четга олинг, четга олинг, деб чопқиллаб чиққани шундоқ кўз ўнгиди. Ўзини йўткір Рўзиев деб таништирган ходим ҳужжатларга кўз югуртириб, планшетга бош бармоғингизни босинг, жарима борми-йўқми – текшириб бераман, деганди. Ана ўшанда огоҳлантирмасдан баённома тузиб юборибди-да шоввоз. Тартиб-қоидага кўра, жарима ёзилганидан ҳайдовчини хабардор этиш лозимлигини билмайдими йўткір Рўзиев? “Унга ўхшашларнинг боши разилликдан чиқмайди. Вақти келиб, бир даврада ёзилиб-яйраб ўтиrolмай қолади. Кишилар унга ҳамиша ички fazab билан қарайди...” деб ўз кўнглига ўзи таскин беради ҳайдовчи.

Мен эса ҳалқ ва ҳокимият ўртасидаги жарлик нималар ҳисобига ўпирилиб бориши ҳақида ўйлайман. Кўпинча биз журналистларни аҳоли орасида нуқул негатив, ёмон нарсалар излаб юришда айблашади. Аслида эса ҳўл ўтин ўт олмайди ҳеч қачон. Давлатнинг номидан иш тутадиган кимсалар эса ўзларининг ноқонуний фаолияти, куракда турмайдиган номақбул хатти-ҳаракатлари билан одамлар ўртасида норозилик кайфиятини уйғотаётганини наҳот ҳалигича тушуниб етмаямиз. Томчиям аста-секин томиб тураверса, тошни ёриши мумкин-ку!

Фарруҳ ЖАББОРОВ,
“XXI asr” мухбири

Хуршид Дўстмуҳаммад
ҳақида ёзишнинг мен учун
бир мунча ноқулай томони
бор: Хуршид ака дастлабки
ҳикояларим ҳақида матбуотда
кейинги адабиётшуносликнинг эътиборини қаратган илиқ фикрлар
билирган, менга дастлабки
“оқ ийл” тилаган, ҳамиша
қўллаб-қувватлаган адилардан. “Сен ҳақингда
ёзгандан кейин сен ҳам
ёзасан-да” деган адабиёт-
шунослигимизнинг бугунги
урф бўлган мезонига Хуршид
аканинг номини қўшгим
келмай бу забардаст адил
ҳақида ёзишдан доим
ўзимни тийиб юраман.
Рости, Хуршид Дўстмуҳаммаднинг ҳар бир китобини
ўқиганимда ёзгим, баъзан
эса баҳлашгим келган.
Лекин барибир ана шу
истиҳола қўлимни боғлаб
турган.

Устознинг етмиш ўшга кираётганини эшишиб, дастлаб ишонгим келмади. Тўгрисини айтсан, мен Хуршид аканинг ёши билан ҳеч қачон қизиқмаган эканман. Чунки ҳар бир асарида ёшларга хос бўлган изланишдан, экспериментдан чўчимаслиги акани кўз олдимда навқиронлаштириб турди. Аслида ижодкорнинг ёши муҳим эмас. Шундай бўлса-да, ўш ўтган сайн барибир тажриба, малака, маҳорат эгалланиб, ёшларга хос бўлган ўзини турли шаклларда синаб кўриш, ўтга, чўқقا уриш, умуман ижодкорлик жасорати сусайиши бор гап. Шу сабабли ҳам мен “Донишманд Сизиф” роман-ҳикматини етмишни қоралаган адил ёзганига ҳали ҳам ишонгим келмайди. Эссе, нақл, фалсафий трактат хусусиятларини насрла уйғуллаштира олган, инсоннинг мавжудлик моҳиятини камюча кенглиқда таҳлил қўлган бу асар ўзини яратган ижодкорни ҳам интеллект жиҳатдан, ҳам ижодий қамрови, ҳам ижодий жасорати билан ўш ва навқирон қиёфада гавдалантириб турди. “Донишманд Сизиф” ўзбек насридаги саноқли моҳияттан концептуал асарлардан биридир. Бу асарда ҳаракат, воқеелик, образлар, сюжетдан кўра унда кўтарилган фоялар биринчи ўринга чиқади, яъни айнан унда ўтага ташланган инсоннинг маҳкумлиги фояси ҳам сюжетни, ҳам образни, ҳам асосий воқееликни ташкил қиласди. Агар ўтага ташланган инсон ҳақидаги абсурд қарашлар, азал ва абад маҳкумлиги, экзистенциал кечинмалар, ҳолатлар англаамаса, асарнинг калити топилмайди. Бу асар ўзининг шакли ва ўтага ташлаган масалаларига кўра Ницшенинг “Зардуст таваллоси” билан

бир жанрда ёзилган.

Умуман, олганда, Хуршид Дўстмуҳаммаднинг дастлабки асарларидан токи “Донишманд Сизиф” гача бўлган деярли барча ҳикоялари, қиссалари, романларида концептуалликка интилиш яқол сезилади. Шу маънода адил “Жажман”дан бошлаб барча асарларида ўқувчини ўзи билан тафаккур ўйини – бадий шахматга таклиф қиласди. Дастлаб Жажман билан Зардуст бобонинг ўртасидаги ўзаро кураш шаклида намоён бўлган бу ўйин “Донишманд Сизиф”да инсоннинг маҳкумлиги ҳақидаги изтироблар ва холосалар сифатида якун топади. Бу ўйинда на ғолиб бор, на мағлуб. Фақат бу асарларни ўқиб, ундан ўзи учун керакли холосаларни ола билганлар ғолиб бўлади, холос. Адил учун қолгани муҳим эмас. Умуман, адабиёт учун ҳам қолгани муҳим эмас. Барча асарлар ана шу сўнгги ғолибликка интилади. Адабиёт майдонида оммавийликка мағлуб бўлган асарларнинг ҳаммасининг қисмати шу.

Менга Хуршид Дўстмуҳаммаднинг “Жажман” ҳикояси унинг барча асарларининг дастурилами бўлиб туюлади. Таъбири жоиз бўлса айтиш мумкинки, адилнинг кейинги ўттиз-қирқ ийиллик ижоди ушбу ҳикоядаги “...Махлуқ кўринди дегунча “Ма, Жажман, ма!” деб унга майиз, писта, ёнғоқ ташлайдиганлар чиқди. Жажман ҳеч кимдан тап тортмас, ҳаш-паш дегунча: “хайр-садақа”ни еб-халтасига солиб битирап, туршакни гоҳ данаги билан ютиб юборар, гоҳ қарсиллатиб чақиб магизини чаппиллатиб чайнар эди. Унинг зигирдек қўли, бармоқлари, зигирдек тумшуғи-ю сичқонникидай оғзига, мотор туридаги митти кўзларига қараб... бозорчилар кулгани-кулган эди, бора-бора унинг еб-тўймаслигидан, очофатлигидан юмалаб-юмалаб кулиб вақтичоглик қиласдан бўлди. “Уни мен тўйдирман! Йўқ, қорни ёрилиб кетгунча мен боқаман уни!” деб баҳс бойлайдиганлар чиқди, лекин ҳар сафар “Тўйдирман!” деб катта кетганлар чув тушаверди, Жажманнинг еб тўймаслиги сирлигича қолаверди...” Тасвирни ҳар томонлама шарҳлашга курилган деб айтиш мумкин бўлади. Бошқача айтиганда, адил ҳаёт деб аталмиш “бозор”нинг ўртасида ўтирганча, хоҳ замонавий мавзуда, хоҳ ўтмиш

бўлсин, воқелик, ҳолат, характер, иллат, муносабатларни “Зардуст бобо” ва “Жажман” деган тарозига солиб, кечаги ва бугунги Инсонга, инсоннинг азали ва абаддаги ўрнига ташхис қўйиб бераётгандай. Зардуст бобо ва Жажман тарозиси адилнинг руҳий-психологик таҳлилигача сингдириб юборилади.

Кейинги асарларида ҳам ана шу кичкина ҳикояда ўтага ташланган бадий ташхис ё замонавий, ё тарихий қиёфада гавдаланади. Бу ҳикоядаги “бозор” кейинчалик ҳалол ва ҳаром ўртасидаги курашдан иборат тирикликни размлаштирган ҳаётнинг маънавий-руҳий манзараларининг мажози бўлган “Бозор” романига айланади. Ҳикоядаги турли образларнинг бир сўз билан ифода этиб кетилган ҳаракат ва ҳолатлари, чизгилари кейинчалик “Оромкурси”, “Паноҳ”, “Ибн Муғанний”, “Сўрок” каби қиссаларнинг қаҳрамонларига айланади ва улар айнан ҳикояда ўтага ташланган қайсиadir қурашларни, бадий юкни ўзида мужассам этиб, адилнинг ижодий мақсадига, инсон талқинига, инсон ҳақидаги холосаларига яхлитлик бағишлиади. Умуман олганда, “Жажман” ҳикоясидаги образлар, макон, ўтага ташланган азалий эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги кураш замонидан қатъи назар, адил ижодининг бадий маконига, теранлашган, ойдинлашган, кўламлашган бадий юк ташиган қаҳрамонларига айланади.

Бошқача айтиганда, адил битта “Жажман” ҳикояси орқали ўзининг ўзбек насридаги бош мавзуси, услуби, қарашларини, адабий кредит

сини баён қилиб берадики, айнан бу хил ижодий матлаб дунё адабиётининг етук намоёндаларига хосдир. Шу сабабли “Жажман” ҳикоясини тўла тушумай ёки унинг бадий концепциясини англамай туриб, адилнинг шу ҳикоядан сўнг ёзган бошқа асарларини тўла маънода англаш, мағзини чақиш, ичига кириш мумкин эмас. Айнан шу ҳикоя Хуршид Дўстмуҳаммад деган адилнинг ижод дунёсига бошлаб киради ва унинг ҳалигача адабиётшунслар томонидан тўла шарҳланмаган ёки чала шарҳланган асарларига “гид”лик қиласди, бу асарларнинг туб бадий қимматини, поэтик хусусиятини кўрсатиб беради.

Хуршид Дўстмуҳаммад жаҳон адабиёти анъаналарини ўзбек адабиётига жасорат ва журъат билан синтез қилаётган, бу борада етарли тажрибага эга бўлган, ўзбек насринга ўзига хос янги типдаги образлар, шакллар, янги талқин олиб кирган, ўзбек адабиётida руҳий-психологик, рамзий-мажозий, экзистенциал фалсафий асарларга бўлган эҳтиёжни қондириб турган адил саналади.

Яна ўшга қайтадиган бўлсак, мен Хуршид Дўстмуҳаммаднинг етмишга кирганига ишонмайман. Ёзаётгандари ва ўзганлари буни исботлаб турибди. Айнан шу ҳолат муҳтарам адабимиздан адабиётимиз ҳали ёшлик жўшқинлиги, жасорати, завқ-шавқи, муҳими журъати уфуриб турган асарлар кутиб қолишга ҳақли эканимиздан дарак беради.

**Назар ЭШОНҚУЛ,
ёзувчи**

MUASSIS: TADBIRKORLAR VA ISHBILARMONLAR HARAKATI –
O'ZBEKISTON LIBERAL-DEMOKRATIK PARTIYASI
XXI ASR
IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA
HAFTALIK NASHR

Таҳрир ҳайъати:
Актам ХАЙТОВ
Дилшод ШОУМАРОВ
Шуҳрат БАФОЕВ
Мавлуда ХЎЖАЕВА

Сирожиддин САЙИД
Адҳам ШОДМОНОВ
Виктор ПАК
Насимжон АЛИМОВ

Фарруҳ ЖАББОРОВ
Бош муҳаррир
ӯринбосари

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри
Нукус кўчаси 73^а-йй.
электрон почта:
xxi_asr@mail.ru
Телефонлар:
қабулчона – 71 215-63-80
(төл/факс).
Обуна ва реклама
бўлами – 71 255-68-50.

“XXI asr” ижтимоий-сиёсий газетаси
Ўзбекистон Матбуот ва аҳборот
агентлигидаги 2011 йил 14 июнда 0009-раками
билин рўйхатдан ўтказилган.
“Шарқ” нашриёт-матбаба акциядорлик
компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили:
Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 41-йй.
Газета оғсеп усулда, А-3 форматида
босилди. Ҳажми – 3 босма табоб.
Буорта рақами: Г – 151 Тираж: 3209
Баҳоси келишилган нархда.
Топширилди – 18:30

Таҳририятга келган қўллэзмалар тақриз
қилинмайди ва муаллифларга
қайтарилмайди.
© “XXI asr”дан олинган маълумотларга манба
сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи
назаридан фарқ қилиши мумкин.
Газета таҳририят компютер марказида
терилди ҳамда дизайнер
Маъруфхон Раҳмонов
томонидан саҳифаланди.

ISSN 2181-497X
9172181497009
НАШР КЎРСАТКИЧИ: 406
123456
Навбатчи мухаррирлар:
Озод РАҲАБОВ,
Беҳзод ИСРОИЛОВ.